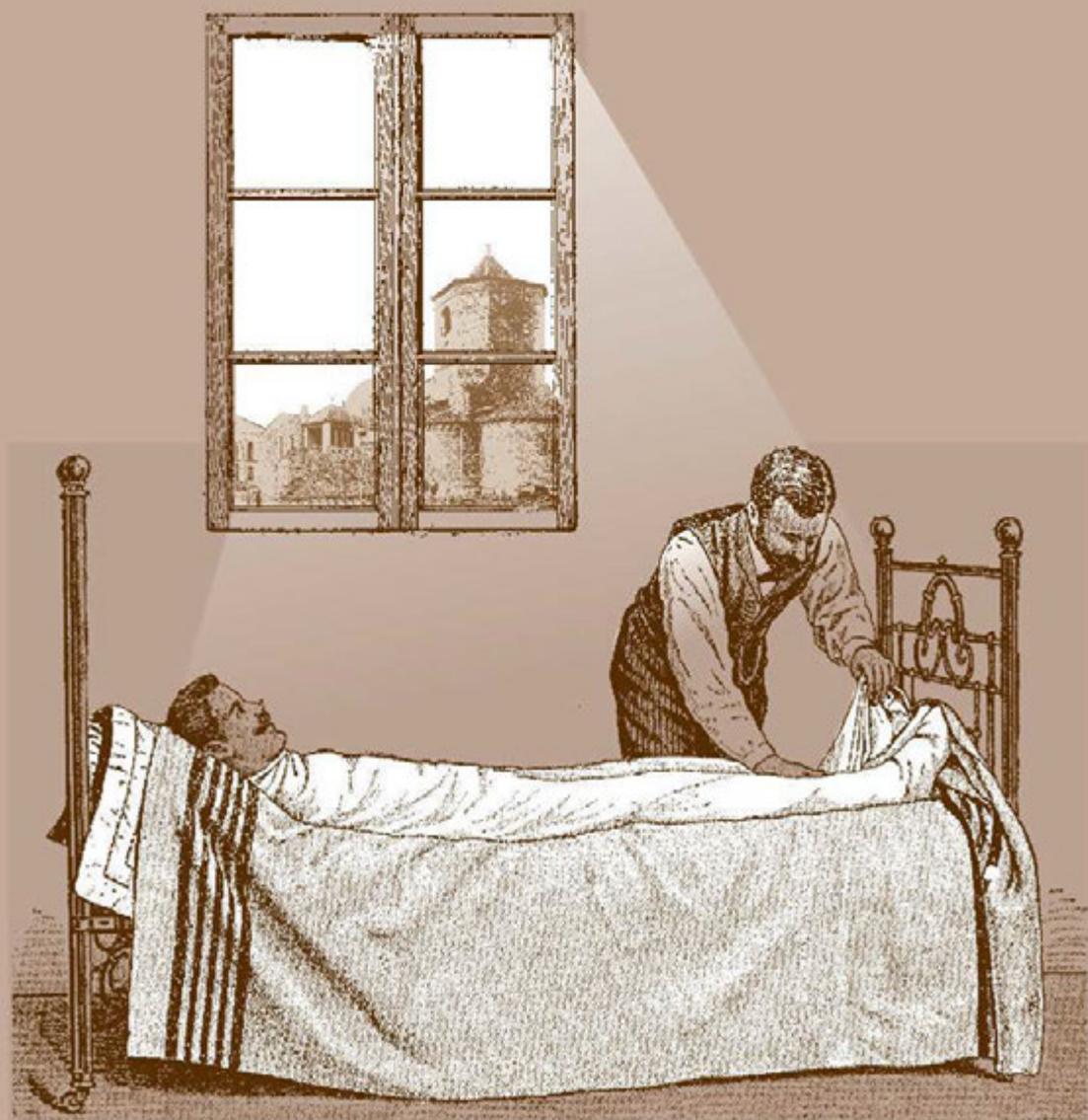

Els metges de la vila

Quan perdiem el delit

Sant Joan de les Abadesses
Festa Major 2015

Benvolguts veïns i veïnes,
Els metges de la vila. Quan perdiem el delit és el títol del monogràfic de la Festa Major d'enguany. Es tracta d'un magnífic i acurat treball de recerca de M. Rosa Fraxanet, que pretén reconèixer i valorar la figura del metge de poble.

Segurament, durant molts segles, aquest ofici ha estat una de les feines de més responsabilitat, perquè dels metges se n'esperava el coneixement i la saviesa que havia de permetre la cura i la salut de les persones del nostre entorn.

La seva tasca, diversa i multiespecialitzada, sempre anava acompanyada d'una certa solitud i de les limitacions pròpies d'una professió mancada de recursos, sobretot tècnics, en funció del saber de cada moment històric. Tot i així, la figura del metge ha estat imprescindible, arribant a tenir una rellevància social indiscutible i havent assolit, en molts casos, la categoria d'autoritat davant d'afers de la competència de les institucions públiques i eclesiàstiques, ja que molts dels aspectes quotidians gestionats per aquestes institucions tenien incidència en la salut de la població.

Segurament, aquest és el motiu pel qual es disposa de fonts documentals i de referències escrites suficients, que han permès resseguir amb exactitud l'arribada d'aquests professionals a la nostra vila; saber qui eren, d'on venien, amb quins coneixements comptaven i, sobretot, amb quines dificultats es trobaven a l'hora de realitzar la seva difícil i dura tasca.

No oblidem que, tot i que Sant Joan de les Abadesses és una vila que gaudeix d'un entorn natural propici per a la bona salut, no ha quedat exempta, en diferents moments de la seva història, de patir capítols on les infeccions i les epidèmies generalitzades causaven estralls superant la capacitat i els coneixements científics dels metges d'aleshores per a fer-hi front.

Sant Joan de les Abadesses ha comptat des del segle XVII amb la persona que coneixem com a "metge de poble". Un metge que es caracteritzava, bàsicament, per visitar a domicili com a norma, a diferència del que succeeix actualment, la visita a domicili és excepcional. De fet, roman en el record col·lectiu dels veïns i veïnes de la vila l'atenció del metge a casa, on no sols atenia al pacient, sinó que acompanyava a la família en el procés de curació del malalt, fent-se càrrec, fins i tot, de les seves circumstàncies personals.

Per això, fins i tot amb un sentiment d'enyorança, es lamenta la pèrdua d'aquesta figura al poble, tot i que el sistema sanitari actual compta amb tècniques extraordinàriament innovadores i especialitzades i amb major garanties, tant per als pacients com per als professionals de la medicina.

Aquest monogràfic us permetrà conèixer la figura d'aquells professionals de la salut que amb els mínims recursos i la màxima vocació foren capaços d'aconseguir mitjançant els seus coneixements científics que la societat avancés i l'esperança de vida anés augmentant amb cada intervenció, amb cada nova descoberta, amb cada nou diagnòstic i prescripció.

Per tant, us convido a la lectura d'aquest magnífic treball, tot aprofitant l'avinentsa per desitjar-vos bona Festa Major!

Ramon Roqué i Riu, alcalde

Quan perdiem el delit

Aquest monogràfic no pretén fer un estudi acurat de la història de la medicina a la nostra vila, potser ni tan sols un recull de dades. Només vol recuperar una de les figures emblemàtiques com era el metge de poble que, amb el pas del temps i els canvis socials, ha anat perdent la seva presència.

Figures amb més o menys vocació i no sempre ben valorades per tothom, però que d'alguna manera han format part de la nostra història local, malgrat que la majoria no tenen cap placa de carrer dedicat, tret que no sigui per alguna altra facultat aliena a la seva professió.

Procuraven vetllar per la salut dels vilatans, guarir si ho necessitaven, alleujar els mals, però sobretot, consolar. Metge, amic i psicòleg de sol a sol i durant els tres-cents seixanta-cinc dies de l'any. No tenien els fàrmacs adequats per ajudar els seus malalts i sovint receptaven tot allò que podia suplir més la mancança d'una bona nutrició que no pas un autèntic remei: extractes de fetge, vitamines, destil·lacions herbàcies... Gairebé seguien els mateixos preceptes que els practicants de la medicina dels segles XIV i XV que amb unes gotes de la miraculosa "Aqua Vitae" revifaven els ànims, sobretot, quan perdiem el delit. Una aigua vital que no contenia res més que aiguardent destil·lat barrejat amb tota mena d'essències exòtiques, però que receptada a petites dosis, era capaç de fer retornar a la vida. Malgrat que només fos un remei de curta durada.

Durant molts anys, van veure amb impotència com el ventall de les terribles infeccions minaven els seus pacients i, impotents, no sabien de quina manera les podien combatre. Calia fer enginys i fórmules magistrals en uns moments en què mancaven els antibiòtics per fer front a la tuberculosi i altres malalties que queien com l'espasa de la mort sobre la població. A la primera meitat del segle XX es van descobrir la penicil·lina i l'estreptomicina. La penicil·lina era un remei escàs i car que només s'utilitzava per guarir algunes malalties de transmissió sexual com la gonocòccia, l'estreptomicina era la millor arma contra la tuberculosi.

Els metges rurals eren autèntics aventurers que s'endinsaven cap a indrets llunyans, on sovint s'havien d'integrar a comunitats alienes que no sempre els rebien amb els braços oberts ni amb prou garanties de poder guanyar-se un sou decent. Depenien de la voluntat dels mateixos pacients amb els aconductaments que les famílies els pagaven i més tard amb l'ajut de l'ajuntament. Aquesta era l'única manera de poder tenir els serveis mè-

dics sempre a mà. Però, tot i que aquesta figura ha esdevingut un referent de prestigi a la seva comunitat, tant des del punt de vista professional com personal, no sempre ha estat ben valorada. I durant molts anys, s'ha vist obligada a conviure i compartir els seus consells amb els remeis de tradicions casolanes i amb els guaridors locals que sovint transmetien més confiança que no pas el mateix metge.

Algunes vegades aquest bell paisatge que ens envolta els posava més traves que complaences. El nostre terme municipal estava sembrat de masos dispersos, alguns de molt aïllats. Això comportava que, quan se'ls requeria, hi havien d'arribar amb el mitjà que fos: a peu, a cavall o més endavant amb moto o cotxe. Fins i tot, algunes vegades, a hores intempestives de la nit.

Ara sembla que la praxi mèdica de qualitat només és patrimoni dels centres hospitalaris o dels especialistes, però ells feien una medicina personalitzada amb el seguiment dels seus pacients i sempre trobaven un moment per apropar-se fins a casa seva. El pas pels domicilis servia per cloure la rutina de la jornada, per a aquells que requerien la urgència de l'afecció sobtada o per als qui la malaltia s'entestava a postrar-los al llit. I així, dia rere dia, amb aquesta voluntat d'abnegació, anaven acompanyant els seus pacients fins que uns o altres decidien emprendre els diferents viatges de la vida.

En ple segle XXI, tot ha seguit el seu pas del temps i el camp de la medicina ho ha fet a passes de gegant. Ja gairebé ningú s'aventura a oferir diagnòstics sense tenir al davant els resultats de les proves analítiques. El nostre informe pot ser consultat des de qualsevol indret desenvolupat del planeta. En un futur pròxim, potser gaudirem d'una medicina individualitzada amb uns "biomarcadors" que seran capaços de predir quines malalties patirem. Probablement, aniran vinculades als nostres gens i, com aquell que rep una herència feixuga, hi haurem de lluitar. Però ja ningú no sabrà de quina casa som, ni qui eren els nostres avis. La nostra identitat apareixerà com un pseudònim lligat a un número d'expedient. Efectiu o trist, però el futur no s'atura.

Els primers metges de la vila

Sortosament, disposem de diverses fonts d'informació valuoses per conèixer com s'articulava el sistema mèdic a la nostra vila, des de principis del segle XVII, en què apareixen els primers documents testimoniat.

L'historiador Joan Ferrer va recopilar, en la seva recent publicació "Actes i resolucions. Sant Joan de les Abadesses en època Moderna (1630-1859)", les transcripcions de tots aquells documents vitals de les dues institucions de govern d'aquesta vila: el Consell Jurat o Universitari de Sant Joan de les Abadesses, sistema d'autogestió local anterior a les institucions municipals, i la Col·legiata, institució hereva de l'antic monestir agustiniana. En aquestes transcripcions, s'esmenten totes les resolucions capitulars que feien referència a l'assistència mèdica dins d'aquesta institució religiosa i quins professionals l'efectuaven. Són una veritable font de primera mà per conèixer quins van ser els primers metges rurals que oferiren els seus serveis als nostres avantpassats. Potser aleshores no donaven la seva exclusivitat a un sol municipi, ja que el més probable, és que tinguessin cura de tota una demarcació, però sabem que els seus noms varen establir els primers vincles mèdics per atendre la salut de la comunitat de canonges i d'una part dels seus al·legats.

Gràcies a tota aquesta documentació transcrita de les resolucions capitulars, es pot seguir la relació cronològica dels professionals de la medicina, metges i cirurgians, que d'alguna manera varen estar vinculats a la col·legiata i a la vila de Sant Joan de les Abadesses, des del segle XVII fins a la primera meitat del segle XIX.

Per altra banda, el metge, Joaquim Torras i Salles va fer un treball de recerca per a l'elaboració de la seva tesi doctoral: "Aspectos sanitarios de los archivos parroquiales del arciprestazgo de Sant Joan de les Abadesses durante los siglos XVI, XVII y XVIII", a partir de les dades dels arxius parroquials sobre els naixements, les defuncions i els metges que hi consten, i dóna una visió de com convivia la societat rural de l'època amb la medicina i de la relació dels metges que hi van deixar la seva empremta.

Els metges del segle XVII

Durant tot el segle XVII la vila va començar a tenir un bon nombre de personal sanitari propi, sobretot cirurgians, metges, llevadores, apotecaris, droguers i hospitalers. La majoria eren de la comarca, però no tots residien a Sant Joan de les Abadesses.

Sabem ben poca cosa de qui eren o com eren, però quan en fem el seguiment de la successió cronològica dels noms, comprovem com alguns cognoms es van repetint al llarg dels anys i tot fa pensar que hi ha una tradició familiar en l'arrelament d'aquestes professions. Fins i tot en els arxius parroquials dels casaments hi consten alguns enllaços matrimonials entre els fills d'aquest mateix col·lectiu sanitari.

A decorative border with a repeating floral and leaf pattern surrounds the text. The pattern consists of stylized flowers and scrolling vines.

Metges i cirurgians documentats durant el segle XVII

Pere Sardà, metge (1609) S.J.A.

Galceran Mallol, cirurgià (1610) Olot

Pere Martí Arxer, cirurgià i barber (1613) S.J.A.

Pere Martí Asprer, cirurgià (1633-1645) S.J.A.

Francesc Sardà, metge (1616) S.J.A.

Silvestre Martí, cirurgià (1644-1648) S.J.A.

Francesc Duran, cirurgià (1644) No consta

Silvestre Martí, cirurgià (1644-1648) S.J.A.

Onofre Pernau, cirurgià (1650-1655) S.J.A.

Vicenç Lacambra, cirurgià (1653) S.J.A.

Esteve Cervera, cirurgià (1661-1688) S.J.A.

Emmanuel Casanovas i Duran, metge
(1662-1664) S.J.A.

Manuel Duran, metge (22 octubre 1666-1674)
Camprodon. S.J.A.

Josep Saurí, cirurgià (1668-1688) S.J.A.

Eudald Molins, metge (15 febrer 1672)

Josep Gener, cirurgià (1680-1703) Olot

Rafael Blanch, cirurgià (1681-1724) S.J.A.

Rafael Verdaguer, cirurgià (1682) S.J.A.

Segimon Solà, cirurgià (1684) Olot

Ramon Graugués, cirurgià (1689) no consta

Diagnòstics per morts naturals

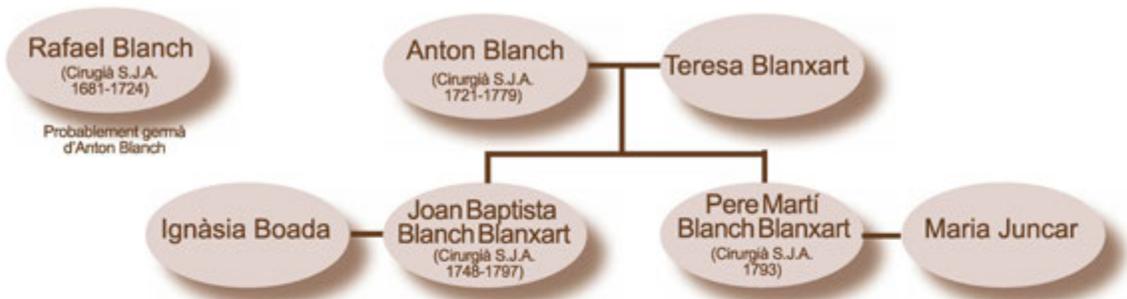
Causa	Home	Dona	Nen	Nena	Nena
Basca. Vomit	9	10			
Sense enteniment	2	4			
Deliri		1			
Mal de coll		1			
Ferir. Es ferí. Feridura. Perdut paraula	8	9			
Falta de raó o discreció	3	1	1		
Treia sang per la boca	1				
Malaltia	1	3			
Desvariava	3	2		1	1
Desgana. Pobresa o Amore Dei	2	2	1		
Cert impediment	1				
Tos		1			
Mort natural	3				
Indisposició corporal		1			
Mal de boca		1			
Mort sobtada o imprevia mort	6	4			
Frenesia	1				
D'un dolor	1			1	1
Mal part, post part o sobre part		3			
Malaltia maligna o el cos llença pudor	1				
Rebentat i mala olor	1				
Fetor que desprenia	1	1			
Ansas de flofor		1			
Feridura i mal d'asma	1				
Fatua o dementat	2	3		1	1
Apoplexia	12	7			
Dolor al costat. Mal de costat	2	2	1		
Total	60	55	3	3	3

J. Torras i Salles "Aspectos sanitarios de los archivos parroquiales del arciprestazgo de Sant Joan de les Abadesses durante los siglos XVI, XVII i XVIII". 1993.

Els metges del segle XVIII

Lla llarga llista de noms i cognoms que omplen les fonts documentals consultades, testimonien la bona salut sanitària que cobria tota aquesta demarcació. Encara hi ha una clara separació entre metges i cirurgians, dues professions específicament diferents, però amb una mateixa finalitat, el guariment. Tots anaven i venien, compassats amb la velocitat dels temps. Cadascun d'ells devia abordar les ventures i desventures que el cicle de la vida guardava per als seus companys.

D'alguns en sabem quelcom més que un nom i uns cognoms, potser pel seu llarg arrelament familiar, com la nissaga de cirurgians Beuloví, naturals del municipi d'Amer i establerts durant molts anys a Valfogona del Ripollès; o dels Blanch, també cirurgians d'una llarga tradició a la nostra vila. Aquests, estableixen un vincle matrimonial amb una altra família important, la dels droguers Blanxart (1721).

També hi ha referències sobre el llinatge dels metges Saltor, vinguts d'Osca i establerts a Ribes de Freser, concretament de Miquel Saltor.

Miquel Saltor

És un dels primers metges rurals amb veritables inquietuds pels estudis científics i que, d'alguna manera, va començar a lluitar per la defensa dels seus drets professionals.

Va néixer a Ribes de Freser el 13 d'octubre de 1770, i va exercir la medicina a la nostra vila des de l'any 1789 fins a la seva mort l'1 de novembre de 1822.

Convençut de les propietats beneficioses per la salut de les aigües termals d'aquestes contrades, va elaborar tot un tractat mèdic sobre les seves característiques i naturalesa.

També va ser un dels primers a fer valdre els seus drets com a professional reconegut dins del municipi i, amb el suport d'un altre company seu, el doctor Josep Llorós, van presentar una denúncia a l'ajuntament, l'òrgan regulador de la salut pública vigent en aquella època, per intrusisme professional.

Va saber transmetre la seva vocació i entrega a la pràctica i l'estudi de la medicina de tal manera, que tres dels seus descendents generacionals van continuar exercint aquesta mateixa professió i també van contribuir amb els seus estudis i tractats mèdics al foment dels avenços sanitaris: Pau Saltor i Gabanyach (1789), Josep Saltor i Montagut (1834), Gil i Màrius Saltor Lavall (1862).

13 d'octubre de 1789

Referent a la presumpta intrusió de [N.] Badia, de Camprodon en l'exercici de la medicina i la curació de malalts.
«Josep Llirós i Miquel Saltor,... piden a este Ayuntamiento imponga las correspondientes penas a N. Badia de Camprodon, a fin que no visite eo bien de y ordene remedios para la curación de enfermos, respeto de no ser habilitado para ello y haver causado los graves perjuicios que en dicho memorial se expressan; se ha acordado uniformemente mandar comparecer en Ayuntamiento, como se ha hecho, al dicho Badia, el qual qual [sic] presente se le ha pedido por dicho Sala, en nombre del Ayuntamiento, el privilegio de medico con que podia el visitar y recepar o aplicar remedios como lo practicava a varios enfermos y, comprendido por sus respuestas que no tenia el tal privilegio, como suponía, se le ha mandado por dicho Sala, en nombre y de acuerdo de dicho Ayuntamiento, que bajo la pena de 50 libras no pueda de hoy en adelante visitar eo recetar o ordenar remedios para la curación de algun enfermo hasta que haia presentado privilegio para ello eo bien certificado del magnifico Ayuntamiento de la villa de Camprodon, donde tiene su domicilio.»
(AHMSJA, Actes municipals 1785-1800, f. 264r).

El dia a dia dels vilatans de l'època era força diferent del d'ara. Un ambient autènticament rural, com si els rellotges marquessin les hores a un pas més lent. Si la vida seguia un curs diferent, la mort també: accidents feinejant als camps i boscos o a les mines, ofegats al riu, assassinats, suïcidis... eren l'alternativa atzarosa a l'espera del son de la mort postrats al llit.

Els mitjans eren escassos i els metges ho tenien difícil per assegurar els seus diagnòstics. Trobem curiositats com: "... Encara que estava desganada, el doctor deia que no perillava, però no hi foren a temps..." (Actes de defunció del Arxiu del Monestir, 29 de febrer de 1739) i encara més per especificar les causes de les defuncions.

Morts per causes no naturals

Any	Sexe	Causa
1603	Home	Mort a punyalades
1610	Home	Els lladres el mataren i feiren amb padrinyals
1611	Home	Va caure d'un arbre
1613	Home	De una caiguda que feu a Roca Guixera fins l'aigua
1620	Home	Mort d'una padrenyallada
1622	Home	Mort de traïció
1627	Home	De dues escopetades a la plaça en la nit
1627	Home	Fuit susapensus in alta furcha
1631	Home	Pobre negat a la vora del Ter
1634	Home	D'una escopetada
	Home	Pastor el mataren a bastonades
1637	Dona	Caigué d'un noguer
1645	Home	Caigué del llit
	Home	El mataren d'una escopetada
1651	Dona	Morta pels llamps
1658	Home	El mataren els michalets francesos i nosaltres en matarem 3 ó 4 d'ells i 7 ó 8 nafrats)
	Home	Mort per una emboscada
	Home	Mort pels francesos per un cop de sabre
	Home	El mataren els michalets d'Espanya
	Home	El mataren els michalets de França

J. Torras i Salles "Aspectos sanitarios de los archivos parroquiales del arcipresazgo de Sant Joan de les Abadesses durante los siglos XVI, XVII i XVIII". 1993

Metges i cirurgians documentats durant el segle XVIII

Vicenç Ferrer Guanter, cirurgià (1702-1729) S.J.A.

Lluís Toralles, cirurgià (1704-1706) Vallfogona

Josep Pujol, cirurgià (1706-1735) Sant Feliu Sasserra

Francesc Capdevila, metge (1707-1739) S.J.A.

Gaspar Bertran cirurgià (1707) S.J.A.

Joan Baptista Boix, cirurgià (1708) no consta

Joan Beuloví, cirurgià (1709-1789) Sta. Maria d'Amer

Sebastià Roca, metge (1710-1722) S.J.A.

Martí Roca, metge (1712) no consta

Jeroni Asparra o Asparrach, cirurgià (1712-1723) Barcelona

Miquel Beuloví, cirurgià (1713-1781) Vallfogona

Josep Ribera, cirurgià (1714) S.J.A.

Pau Llehonart, cirurgià (1714-1718) Vallfogona

Rafael Coma, cirurgià (1719-1741) S.J.A.

Antoni Blanch, cirurgià (1721-1779) S.J.A.

Rafael Blanch, cirurgià, (1725) S.J.A.

Josep Roca, metge (1727) Camprodon

Josep Aulí, metge (1729) no consta

Joan Baptista Roig, cirurgià (1729-1731) Sant Pere de Gombren

Josep Causadies, cirurgià (1731) no consta

Joan Roca, metge (1731) Camprodon

Francesc Reguer, cirurgià (1731-1737) Ripoll

Honorat Roca, metge (1733-1749) Llança

Jaume Raspar, cirurgià (1735) Sant Esteve d'en Bas

Miquel Prat, cirurgià (1736)

"era por lo mont" així consta en els arxius

Pere Molins, metge (1737) Vallfogona
Joan Buquet, cirurgià (1737) no consta

Ambrós Cler, metge (1741) S.J.A.
Francesc Peix, cirurgià (1741-1758) S.J.A.
Climent Serrat, cirurgià (1742-1745) S.J.A.

Josep Llirós, metge i síndic procurador (1743-1795)
La Seu d'Urgell

Sebastià Codina, metge (1744) Sant Hipòlit de Voltregà
Joan Baptista Blanch, cirurgià (1748-1797) S.J.A.
Josep Buquet, cirurgià (1749) No consta
Josep Beuloví, cirurgià (1749-1781) Vallfogona

Joan Beuloví, metge (1753-1778) Vallfogona
Llorenç Sala, cirurgià (1754) S.J.A.
Marià Beuloví, cirurgià (1761-1782) Sant Joan.
Josep Saderra, cirurgià (1770) L'Esquirol

Miquel Saltor, metge (1789-1822) Ribes de Freser

Josep Roca, metge (1777-1794) S.J.A.?
Antoni Dorca, cirurgià (1783-1796)
Josep Bonafós, cirurgià (1784-1801) no consta
Joan Rovira, cirurgià (1785) Vallfogona
Antoni Saló, cirurgià (1785) S.J.A.
Jaume Dorca, cirurgià (1786) Vallfogona
Manuel Beuloví, cirurgià (1787) Vallfogona

Vilar, metge (1789) Olot
Pere Dorca, cirurgià, (1791) Sta. Maria de Riudaura
Pere Màrtir Blanch, cirurgià (1793-1799) S.J.A.
Joan Bonafós, cirurgià (1793) no consta

Antoni Picas, metge (4 setembre 1794) no consta

Joan Pau Saltor i Gavanyach, metge (1789 -1811) S.J.A.
Pau Parassols, cirurgià (1792-1800) S.J.A.
Joan Roig, cirurgià (1797) Riudaura

Lluís Giralt, metge (1799) S.J.A.

Els metges del segle XIX

Just amb el començament del nou segle, el 1800, la sanitat catalana, començà a conscienciar al seu personal sanitari de la importància de practicar la medicina preventiva i el primer pas va ser la introducció de la vacuna contra la verola.

El 1843 es va crear la Facultat de Medicina a Barcelona, després de la fusió del Col·legi de Cirurgia amb la Facultat de Cervera. Així doncs, aquestes dues professions que durant molts anys havien transcorregut de manera diferenciada i amb diverses categories: doctors en medicina, metges, doctors en cirurgia, cirurgians i sagnadors..., l'any 1851 ja van quedar unificades amb el títol de metge cirurgià.

A principis d'aquest segle, entre metges i farmacèutics, a Catalunya hi havia uns 3.800 professionals de la sanitat. Tots es van començar a mentalitzar que una de les principals causes de mortalitat entre la població eren les infeccions i que calia prendre grans mesures per neutralitzar els microbis. S'inicià així un nou punt de vista sanitari, el de la medicina preventiva.

A la segona meitat d'aquest segle, la nissaga dels metges i cirurgians Comamala tindran un paper rellevant en la vida social de la nostra vila, especialment el doctor Josep Comamala i Blanch.

Josep Comamala i Blanch

Fill del també metge de la nostra vila Pal·ladi Comamala i Vila i nét del metge cirurgià Joan Comamala i Llausà de Camprodon. Va néixer a Sant Joan el 16 d'agost de 1871 i es va llicenciar a la Facultat de Medicina de Barcelona l'any 1895, per exercir la seva pràctica en el mateix indret on havia crescut, fins que va morir prematurament el 3 d'abril de 1903, any en que també va morir el seu germà Ricard mentre estava cursant la carrera de medicina.

Va ser un veritable prohom de vila i es va implicar de manera molt activa en tots als àmbits culturals i socials. A banda de la medicina va cultivar les arts de la música, dirigint la Societat Coral Joventut Coral Abadessenca, la pintura i el teatre. També va ser un impulsor del cooperativisme obrer al poble i un dels fundadors de la cooperativa l'Aligot, una associació que va començar amb pretensions fonamentalment

culturals i que amb el pas del temps va agafar un caire més social, sobretot envers la classe treballadora. L'any 1910, es converteix en una petita cooperativa de consum La Constància Sanjuanina. La seva acceptació popular va ser tan gran que, deu anys més tard, es construí una nova seu que es va mantenir al carrer Corriols fins al seu enderrocament. El 1930 canvia el seu nom pel de Cooperativa Comamala en un acte de reconeixement i homenatge al seu impulsor inicial. També des del 1936 hi ha un carrer a Sant Joan que porta el nom d'aquest important metge que va ser de la nostra vila.

Metges i cirurgians documentats durant el segle XIX

Manuel Escofet, cirurgià (1801) no consta

Pere Màrtir Blanch, cirurgià (1805) S.J.A.

Bartomeu Blanch, cirurgià (1822) S.J.A.

Benet Mir, metge

(29 setembre 1823-1831) no consta

Isidre Subiranas, metge (1830) no consta

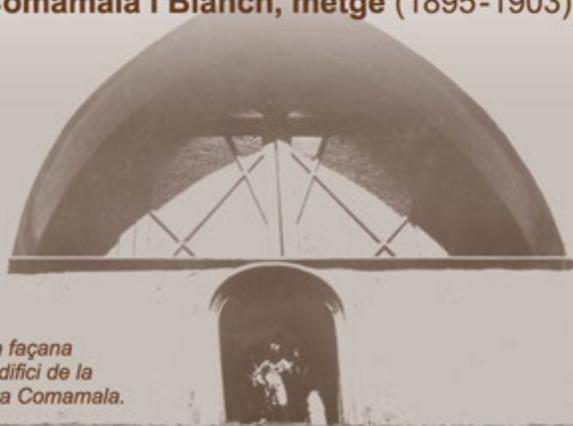
Miquel Mir, metge i cirurgià (1864-1907) S.J.A.

Andrés Torrentgenerós, metge i cirurgià
(1878) Torelló

Joan Comamala i Llausà, metge i cirurgià (?)
Camprodon

Pal·ladi Comamala i Vila, metge i cirurgià
(1884-23 de juny de 1903) Camprodon

Josep Comamala i Blanch, metge (1895-1903) S.J.A.

*Detall de la façana
de l'antic edifici de la
Cooperativa Comamala.*

Els metges del segle XX

A finals del segle XIX hi va haver un canvi en la formació dels metges, produïda per la influència dels corrents higienistes i per les mesures reformadores dutes a terme durant la Mancomunitat de Catalunya (1914-1923) i la Segona República (1931-1936).

L'increment de les mesures higièniques va fer disminuir la mortalitat infantil i va permetre un cert control de les epidèmies, tot i que el tifus costava molt d'eradicar i provocava un degoteig continuat de baixes a la població, però sobretot a la nostra comarca. A cada poble el personal sanitari havia d'omplir uns formularis oficials per quantificar el nombre de defuncions i les seves causes. Era una de les mesures proposades per comprovar si els decessos obeïen estrictament a causes epidemiològiques.

El metge era un professional amb uns coneixements de medicina general, i també amb habilitats de cirurgia i d'obstetrícia, que continuava cobrant dels seus aconducats uns aconductaments que a principis d'aquest segle anaven de les vint-i-cinc a les quaranta pessetes a l'any per família. Amb el pas dels anys aquest aconductament es coneix com a "igualta", una

terminologia diferent per anomenar aquesta mena d'impost que els metges estaven obligats a acceptar per donar la seva cobertura mèdica a la família que els pagava. A partir dels anys seixanta, quan es va posar en marxa la Seguretat Social, els aconductaments i les igualtes havien de desaparèixer, però costava trencar aquests costums tradicionals i d'alguna manera es van seguir cobrant perquè donava la sensació d'una millor atenció sanitària.

Apartir dels llibres d'actes de l'ajuntament i de les anotacions meticuloses que un prohoms de la vila, Manel Blanxart i Torrabadella, es va dedicar a transcriure en els seus dietaris, hem pogut saber, dia a dia, quins eren els principals esdeveniments que envolten l'activitat del poble. Un testimoni que, entre altres coses, ens ha permès conèixer la identitat de tots els professionals que a començaments del segle XX s'havien anat establint a la nostra vila per exercir la medicina, així com el que cobraven pels seus aconductaments. Ha estat impossible esbrinar com era cadascun d'ells, perquè d'alguns només ens en queda el simple testimoni del nom, acompanyat de la data d'arribada o del seu trasllat. Mentre que altres aconseguiren deixar la seva petjada dins de la nostra petita història local.

Metges documentats durant el segle XX

Manel Antem Rovira, Barcelona
(juny 1902 - 30 juny 1915)

Gayarre (28 de desembre de 1909)

Ramon Capell Triquell, Barcelona
(16 de gener de 1910 - 27 de febrer de 1926)

Enric Fossas i Casanovas (16 gener 1916 - gener 1918)

Fernando Satorra i Salvador
(31 de gener de 1918 - 29 de setembre de 1924).

Pau Monells Descamps, Camprodon
(7 d'abril de 1919)

Joan Monells Gou, Camprodon
(16 de juny de 1924 - 28 de febrer de 1926)

Drudis (marxat 8 de juny de 1924)

Enric Franch Nebot, Barcelona (Juny de 1924. Oficialment, l'11 de gener de 1926 -17 de juny de 1971)

Braulio Aymí (1936-1948)

Joan Monells, Camprodon, (1950-1972)

Fernando Gràcia (1952 a Ogassa, 1959-1964)

Genís Casademunt de Ametller,
Orriols (agost de 1973-2012)

Josep Granja i Pasqual
Barcelona (14 de setembre de 1974-29 de febrer de 1980)

Ramon Serrat i Serradell
Sant Joan Abadesses (1979-1980)

José Luis García Fernández
Madrid (1980-2007)

Manuel Antem Rovira

La vida d'aquest metge començà a transcórrer de manera vertiginosa tan bon punt va acabar la seva carrera a la Facultat de Medicina de Barcelona.

Va néixer a la ciutat de Barcelona el 24 de desembre de 1878. La primavera del any 1902 presentava la seva tesi doctoral a Madrid, on tractava una de les malalties més comunes dins dels àmbits rurals: "Del dolor abdominal en la fiebre tifoidea", és a dir, el tifus. Aquell mateix estiu es va traslladar a Sant Joan de les Abadesses on començà a exercir com a metge de medicina general.

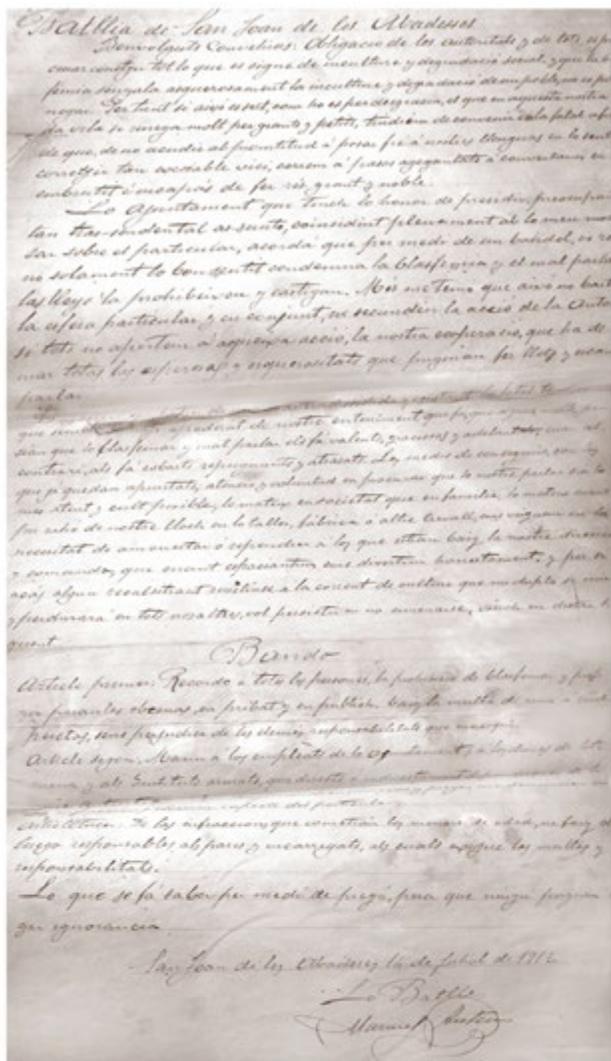
L'any següent es va casar amb M. Àngela Montané i s'instal·laren en un dels edificis més cèntrics de la plaça Major, al mateix lloc on també hi va establir el consultori.

La seva integració i vinculació amb el poble va ser tan forta que l'any 1912 es presentà a les eleccions municipals i va ser escollit alcalde per elecció democràtica, càrrec que va ocupar fins al 1913.

Com a metge va aconseguir molta reputació per les seves investigacions sobre les afeccions pulmonars que, en aquells anys, patien molts dels miners que treballaven en l'extracció del carbó a les mines d'Ogassa. Però la seva figura com a batlle va generar tota mena de controvèrsies i s'acabà guanyant moltes enemistats amb els seus polèmics acords municipals.

Imatge: Manel Antem i M. Àngela Montané el dia del seu casament a Sitges. (18 de juliol de 1903). (Arxiu família Antem-Rovira).

Ban contra la blasfèmia. "Multa de cinc pessetes a tots els que blasfemin o diguin paraules obscenes en públic o privat(...)". Llibre d'actes de l'ajuntament. 14 de juliol de 1912. AHMSJA.

Imatges: Al centre de la foto, Manuel Antem amb el seu fill Manuel a l'esquerra i altres familiars. (Arxiu família Antem-Rovira).

Segons consta al llibre d'actes de les sessions del consistori municipal, va provocar un gran enrenou al poble per no haver suspès les festes i diversions particulars mentre es feien les rogatives per pal·liar la greu sequera que patia la vila en aquells moments. Per altra banda, va aprovar un acord municipal, segons el qual es faria un ban, per part de l'ajuntament, contra la blasfèmia.

També va interposar un litigi en contra d'unes ordres administratives que permetien la tala d'arbres en uns boscos propers a favor d'alguns particulars influents. Aquestes ordres trepitjaven els drets del comú del poble, uns drets que es remuntaven a principis del segle XVIII. Tot aquest enrenou li va provocar un autèntic amotinament dins del consistori i una bona part dels seus membres van amenaçar de dimitir si ell no aconseguia revocar aquelles ordres imposades.

Totes aquestes mesures li van fer guanyar la desafecció del poble i després de passar dos anys a l'oposició (1914-1915), el 2 de novembre de 1915 va marxar a Barcelona. Després, durant la Guerra Civil, va exercir com a metge a les poblacions de Cubelles i d'Arbeca. Un cop acabada la guerra tornà a Barcelona, on va continuar exercint la seva professió.

Cal dir que el seu caràcter impulsiu i emprenedor el va portar a signar altres acords municipals que prometien ser molt profitosos per a la nostra vila, com és la cessió dels drets d'explotació de les aigües sulfuroses de la font Pudosa. L'acord va ser amb un enginyer de la Societat Civil Francesa, monsieur Henry Mery (18 de setembre de 1913), que tenia grans plans lucratis per aprofitar les qualitats terapèutiques d'aquestes aigües, però totes va escolarriar avall.

en to de esta villa.
 El Ayuntamiento acordó por unanimidad
 1.ª Conceder a Monsieur Henry Mery por delante un pla-
 zo que finira en 31 de Julio del proximo año 1916, la ex-
 plotacion del contrato de explotación de dicha Ma-
 nantial Font Indora denominada "Dels Pranyes" propie-
 dad de este Ayuntamiento.
 2.ª Se compromete el Ayuntamiento a no contratar la ex-
 plotacion del Manantial de que se trata con par-
 tes, Sociedad ni entidad alguna durante el ex-
 presado plazo.
 3.ª El Ayuntamiento se obliga a comunicar a Mon-
 sieur Henry Mery, las condiciones para la contrata
 de aquella explotación dentro de tres meses que fi-
 nizarán en 14 de Diciembre proximo.

Llibre d'actes de l'ajuntament del 22 d'agost de
 1912, pàg. 19 n. 22, on entre altres mesures
 s'acorda la cessió dels drets d'explotació de les
 aigües sulfuroses de la font Pudosa a l'enginyer
 francès monsieur Henry Mery, fixant-li un termini
 de tres mesos per començar a endegar el seu
 projecte. AHMSJA.

CAUSAS DE LAS DEFUNCIONES	De 0 a 1 año.		De 1 a 4 años.		De 5 a 19 años.		De 20 a 39 años.		De 40 a 59 años.		De 60 años en adelante.		De edades desconocidas.		RESUMEN				
	V.	H.	V.	H.	V.	H.	V.	H.	V.	H.	V.	H.	V.	H.	V.	H.	TOTAL		
<i>Demas anteriores</i>	24	15	7	8	10	16	19	22	29	19	40	29	3	..	132	112	244		
Ataques del estómago (moco color).....																	1		
Diarrea y enteritis.....	6	12	6	6	3	1		1	1		1	1				17	27	44	
Diarrea en menores de dos años.....																			
Eructos, obstrucciones intestinales.....							1	1	1	2	4	2	3	1			8	8	16
Cirrosis del hígado.....																	5	1	6
Nefritis y mal de Bright.....					1	2		2				1					1		1
Otras enfermedades de los riñones, de la vejiga y de sus anexos.....			1																
Tumores cancerosos y otras enfermedades del sistema genitourinario de la mujer.....							1	1	2	2	2	1	1		1	1	4	9	13
Septicemia purpural (difteria, peritonitis, septicemia purpural).....																	7	6	13
Otras afecciones purpuralas.....	8																		
Deficiencia reumática y viciosa de conformación.....																			
Debilidad senil.....																			
Salidas.....																			
Muertes violentas.....																			
Otras enfermedades.....	10	7	8	2	2	6	7	8	8	5	11	7			3	52	38	90	
TOTAL POR AÑOS.....	43	24	28	22	24	21	20	37	42	20	56	42	5	4	228	194	422		
TOTALES POR SEXOS.....	32	45	49	67	72	78	78	97	92	97	97	97	97	97	422				

NACIMIENTOS					MORTOS					DEFUNCIONES
Legítimos.		Ilegítimos.		TOTAL	Legítimos.		Ilegítimos.		TOTAL	
V.	H.	V.	H.		V.	H.	V.	H.		
222	233			518	2	3			5	422

Signada de los Alcaldes de la Piedad a 1912

El Inspector municipal.

1912. Las edades de los incluidos en cada celda son completas y se entenderá que no figura en la siguiente hasta el mismo día en que cumple la edad.
 Los nombres de las enfermedades en letra bastarda, son los que se refieren al anexo 1.º de la Instrucción.
 Para el modo de llenar estas del Ministerio de Gracia y Justicia de 29 de Diciembre de 1879 dirigida á los Presidentes de los Ayuntamientos, los
 que son obligados a facilitar á los Ayuntamientos los datos relativos á la estadística demográfica-sanitaria que detra los págs. Los Inspe-
 ctors municipales podrán, para, notificar por medio de los Alcaldes respectivos, los datos que se refieren á este servicio, cuando no concuerden
 con la de los Ayuntamientos suministrados en los Registros civiles.
 1912. El Real Decreto de 5 de Diciembre de 1902, publicado en la Gaceta del 8 del mismo mes, concede franquicia postal á las Inspecciones sanita-
 rias municipales, para notificar que esta franquicia sólo se para el servicio sanitario.

Model d'estadística demogràfica-sanitària distribuïda a principis del segle XX per avaluar les epidèmies. (1912) AHMSJA.

Ramon Capell i Triquell

Nascut a la població de Gelida. Un cop acabada la carrera de medicina va seguir el consell d'un canonge amic del seu pare, el doctor Joan Capell i Solé, i s'instal·la com a metge de la nostra vila el 16 de gener de 1910.

El tràfec de la ciutat quedava lluny i el tarannà quotidià del poble anava a un ritme molt més lent, com si les broques dels rellotges alentissin la velocitat. Va escol·lir aquest indret per la bellesa del paisatge, però

tampoc no s'hi pensava quedar gaire. Aquí hi havia temps per a tot i el jove doctor Capell compartia la pràctica de la medicina amb la vida social de la vila, fins i tot va ajudar a mossèn Masdéu, capellà i arxiver del poble, en la seva tasca de posar ordre i arranjar l'arxiu del Monestir. Compartir el dia a dia amb els vilatans era un gran al·licient per a la seva vocació.

Un estiu, coneix i s'enamora de la Carolina Gorina, la filla d'una família d'industrials de Sabadell que passaven els estius a Sant Joan. Un cop casats, el doctor Ramon Capell i la seva esposa s'instal·len en un distingit edifici del passeig de l'Era Gran, anomenat "ca l'Isern" on naixeran els seus tres fills: en Joaquim, en Joan i la M. Teresa.

L'any 1924, l'ajuntament de la vila anunciava al

Imatges: El Dr. Ramon Capell i la seva esposa Carolina, amb uns amics a l'estació del tren de Sant Joan. (Arxiu família Capell-Gorina).

Butlletí Oficial de la Província de Girona una convocatòria per a la provisió d'una plaça de metge titular i ell en va fer la sol·licitud acreditant la seva qualitat de metge i cirurgià, així com els seus serveis prestats al poble. Però la seva plaça va ser ocupada per un altre metge de Camprodon, en Joan Monells Gou. Decebut però inquiet a la vegada, durant el mes de febrer del 1926, va decidir marxar cap a Barcelona. Ben mirat, també calia suplir les inquietuds dels seus fills i allà els podria donar una educació més acurada. Un cop instal·lat a la ciutat, va obrir una consulta mèdica al passeig de Gràcia, que convertí en un improvisat hospital de combatents durant l'esclat de la Guerra Civil.

Després de la guerra, va marxar a ampliar els seus estudis de medicina a París, on es va especialitzar en el tractament i guariment de les fístules i hemorroides, arribant a idear un aparell revolucionari per pal·liar aquestes afecions tan incòmodes i doloroses. Un aparell que estalviava les operacions quirúrgiques.

Quan l'urpa del mal lleig (el càncer) li va segar la vida a un dels seus fills, només amb 19 anys, va perdre la fe, la fe en la medicina.

Sant Joan el va atrapar! El Dr. Capell tornava cada estiu de manera puntual. Trepitjava camins solitaris per respirar l'aire pur i s'omplia d'olors estiuencs dels nostres paratges.

Els més vells del poble encara recorden el so de les notes del seu piano quan s'escapaven entre els batents mig oberts i traspassaven els forjats dels finestrals. No es cansava mai de repetir les mateixes melodies, com si cada tarda es convertís en una classe de repàs, per arribar a la perfecció. Aquesta música era el senyal inequívoc que l'estiu havia tornat.

La Compañía de los Caminos de Hierro del Norte
y en su ^{representación} ~~representación~~

D. Seppar Minge Cubillas
Señor de Valencia

al Señor Alcalde de esta villa

participa

cumpliendo lo dispuesto en el artículo 3.º del Reglamento para la ejecución de la Ley de 30 de Enero de 1900, que el día 26 de Enero a las 17 horas y 11 minutos, ha ocurrido el accidente que, con todas sus circunstancias, se expresa en el formulario que sigue:

Nombre y apellido de la víctima: Rafael Cubillas
Naturaleza: Alcalde - Ciudad
Edad: 19 años
Estado: Casado
Nombres de los padres: Francisco y Maria
Domicilio: Casa de Pueblo
Salario: 2427,43 pesetas anuales
Trabajo en que prestaba sus servicios: Mantenimiento
Horas de trabajo: 1200
Reglamento sufrido: Capitulos 1º y 2º de la Ley, con sus Reglas Especiales
Como se produjo: al ir a recoger un vagón con sus mercancías del tipo 1122
Lugar en que ocurrió: en el túnel
Día y hora en que ocurrió: 26 Enero a las 17:11
Agentes que lo presenciaron: Atropado

Lugar a que ha sido trasladado el lesionado: San Ramon Capell
Facultativo que hizo la primera cura: Dr. Ramon Capell
Domicilio: Dr. Juan
Facultativo que asistió al lesionado: Dr. Ramon Capell
Domicilio: Dr. Juan, Médico de la Compañía

RECEBIDO EN LA OFICINA DE LA COMPAÑIA DE LOS CAMINOS DE HIERRO DEL NORTE, EL DIA 27 DE FEBRERO DE 1922

Com a metge del poble també havia de vetllar pels treballadors de la nova modernitat la Companyia de los Caminos de Hierro del Norte, el tren. Actes de l'Ajuntament. 20 de gener de 1922. AHMSJA.

El doctor Ramon Capell damunt del cavall, a punt de fer una visita mèdica. (Arxiu família Capell-Gorina).

Fernando Sotorra i Salvador

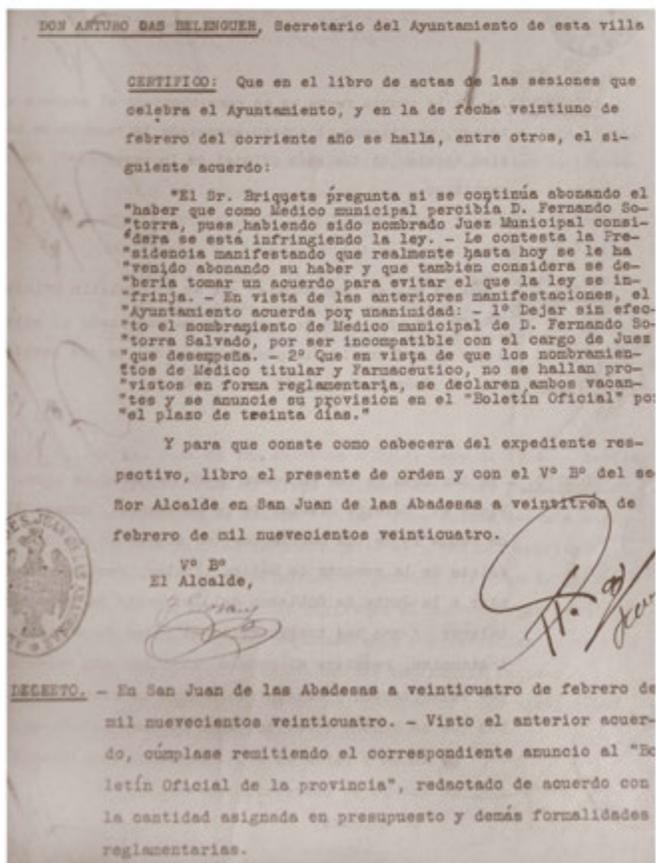
Les poques informacions del pas d'aquest metge per la nostra vila, les trobem a les anotacions dels dietaris de l'Arxiu Blanxart, la primera l'1 de juny de 1924: "Ha estat empresonat per ordre del governador l'ex jutge i metge Sotorra per causa de les fulles". I la segona el 29 de setembre de 1924: "Metge Sotorra ex jutge marxat d'aquí per les qüestions polítiques que s'havia ficat. S'ha establert a altre població".

Els temps eren convulsos i els canvis polítics no deixaven ningú indiferents. El doctor Sotorra va generar una gran controvèrsia al poble per voler exercir com a jutge municipal, aquesta duplicitat de càrrecs no va ser ben vista per tothom i en un ple de l'ajuntament es va decidir per unanimitat que si continuava fent les dues funcions infringiria la llei i no podria ocupar la seva plaça de metge rural. Per aquest motiu, el 23 de febrer de 1924, els membres

del consistori van decidir suprimir-li la plaça de metge rural.

El doctor Ferran Sotorra va retornar a Sabadell, la ciutat on vivia la seva família, tot i que ell havia nascut a Vallfogona de Riucorb (9 de novembre de 1892) i es dedicà de ple a la seva altra passió, la política. Va militar a la Lliga Regionalista i durant la Segona República a Catalunya (1931-1936) va ser nomenat regidor de cultura del nou ajuntament de Sabadell. Però el curs dels esdeveniments històrics de l'època canviava la vida a moltes persones entregades a les causes polítiques i socials. Les represàlies cap als vençuts, sobretot per als qui havien tingut càrrecs durant l'etapa republicana, van ser espantoses. La nit del 18 d'agost de 1936 dos homes es van presentar a casa seva i, amb l'excusa que havia d'auxiliar a uns ferits de guerra, van obligar-lo a pujar a un cotxe. Poc després l'abandonaven, assassinat en un voral de la carretera de Matadepera.

Certificat de la part de l'acta de l'Ajuntament de Sant Joan, on s'aprova la revocació de la plaça de metge rural al Dr. Ferran Sotorra. 23 de febrer de 1923. AHMSJA.

Enric Franch i Nebot

Aquest jove metge de Barcelona, s'estableix a la nostra vila el 8 de juny de 1924, però no en pren la plaça com a titular fins al 17 de juny de 1926, i com gairebé tots els seus predecessors hi va arribar pensant que només seria un passavolant, que aquest nou destí seria una petita parada en el seu llarg camí professional. Però aquesta estranya màgia que sempre ens ha envoltat als santjoanins el va acabar seduïnt i, malgrat els atzars amb què la vida s'entesta a sorprendre'ns, hi va romandre fins al seu últim alè.

El Dr. Enric Franch és qui personifica l'autèntica imatge del metge de poble, d'aquell que s'entrega als malalts sense cap horari prefixat i del que lluita per millorar les condicions sanitàries d'una vila que patia les conseqüències de les infeccions per les contaminacions de les aigües.

Era un home d'un caràcter molt fort, però sabia en tot moment el que millor convenia als seus vilatans i els vetllava amb cura i exigència. Establert de manera definitiva a la nostra vila amb la

Interior de la Societat Cultural l'Atlàntida.

seva esposa Paquita i els seus tres fills, l'Enric, en Gerard i l'Albert, participava de manera activa en la vida social del poble i va ser el primer director de la selecta societat cultural L'Atlàntida, on s'organitzaven grans balls i concerts per als més exquissits de la contrada.

Durant l'esclat de la Guerra Civil i en plena època de persecucions eclesiàstiques, el Consell Municipal va decidir expulsar les germanes carmelites que, des de feia molts anys, regentaven l'antic hospital de la nostra vila i va convocar un concurs per l'aprovisionament de places d'infermeria. El Dr. Franch es va indignar davant aquesta mesura i, després d'organitzar un hospital improvisat a Can Comella, proposà el retorn de les germanes per a la vetlla dels malalts. Els seus arguments eren de pes: "¿Qui millor que elles per atendre'ls amb abnegació i dedicació completa? Cap seglar hi esmerçaria tantes hores". El Consell, malgrat les seves reticències partidistes, va claudicar i les germanes van tornar a ser reclamades per fer-se càrrec de l'hospital.

Ser metge rural en aquells temps era una feina dura. La majoria de la gent només el reclamaven en casos extrems i els remeis casolans continuaven oferint més confiança i fervor que els dictàmens d'un professional vingut de fora. Dos grans mals fuetejaven la població: les infeccions provocades per les contaminacions de l'aigua, el tifus i la tuberculosi. El Dr. Franch utilitzava tot el que estava a la seva mà per eradicar aquestes dues plagues. Per pal·liar el tifus va promoure la millora de les mesures higièniques dels habitatges i va proposar un sistema de cloracions periòdiques de les aigües per sanitaris especialitzats i així evitar les filtracions nocives. A principis dels anys cinquanta i com a mesura dràstica per incentivar les vacunacions contra el tifus i la verola entre la població i, perquè s'adonessin que era un tema molt seriós, va establir amb la Guàrdia Civil que no es donaria cap salconduit especial de fronteres, molt necessari per circular per aquestes contrades en aquella època, a qui no mostrés el seu certificat de vacunació.

La tuberculosi era l'altre gran repte, d'ell i de tots els metges de l'època. La ma-

El cotxe, un mitjà imprescindible per a la feina de metge rural.

El Dr. Enric Franch en un dels seus viatges.

D'esquerra a dreta, en Josep Picart, la senyora Paquita i el seu fill l'Albert Franch, la Teresa, en Teodor i en Pepet de les Llances. A la imatge del costat aparell de pneumotòrax basat en el model de Carlo Forlanini, portàtil, de fabricació autòctona, distribuït pel Bazar Mèdico Paredas Pujol de Barcelona, c. 1930-1940. MHM.

joria dels malalts sucumbien sense cap alternativa possible. El Dr. Franch, que a més de ser metge de medicina general s'havia especialitzat en l'estudi de les malalties pròpies del sistema respiratori, utilitzà tot el seu enginy per aconseguir un guariment efectiu.

El seu interès el portà a fer estudis i trobades amb altres especialistes de pulmó i d'aquestes investigacions en sorgí l'experimentació. Si la tuberculosi originava caverne dins del pulmó, un aparell amb un sistema d'injeccions intercostals podrien insuflar prou pressió per aconseguir tancar aquestes caverne i guarir la malaltia. Es així com va idear un aparell, anomenat pneumotòrax, de disseny portàtil, molt similar al que l'italià Carlo Forlanini va patentar a mitjans del segle XX.

La passió per la pràctica de la medicina i la tenacitat són dues qualitats suficients per no donar mai cap cas per perdut. Uns laboratoris farmacèutics li varen enviar, de mostra, unes sulfamides. Es tractava d'un medicament innovador i revolucionari per combatre les infeccions, l'Azol. Malgrat això, davant la incertesa dels seus veritables efectes, les va desfer en un calaix del seu despatx; fins que, el 17 d'agost de 1940, una urgència el va reclamar per atendre el nen d'una masia propera al poble, les Llances. Aquell dia, el fill petit dels Cubí, en Teodor, patia una varietat de la meningitis i la seva salut s'agreujava per moments. El doctor va alertar a la família sobre la gravetat de la malaltia i, en un intent desesperat per salvar-li la vida, se'n recordà d'aquella capseta que encara tenia guardada a la taula del seu despatx. Aleshores, i sense dir res, li va començar a subministrar el nou medicament. Per altra banda, la família, també en un acte de fe i desesperació, varen recuperar una antiga relíquia del venerat Beat Miró i la van col·locar sota el coixí del nen. El sol només s'havia post quatre vegades quan es va començar a produir l'esperat miracle i el petit Teodor, fos per una cosa o per l'altra, es va començar a guarir.

A les Llances encara guarden el reliquiari del Beat Miró com un gran tresor, però el Dr. Franch creia que la veritable relíquia estava a dins el calaix del seu despatx.

La prematura mort de la seva esposa, el 7 d'octubre de 1946, en un principi l'empeny a abandonar el poble, ell s'hi troba bé i sap que potser en un altre lloc el seu record s'esvairia massa de pressa. A vila fins i tot els records anaven a un pas més lent.

El Dr. Enric Franch va anar consumint els dies combinant les seves dues grans passions: la pràctica de la medicina i els viatges que, any rere any, el portaven a perdre's cap a indrets remots.

Els metges Monells

Pau Monells i Descamps

Segons consta en els dietaris de l'Arxiu Blanxart, el 30 de desembre del 1918, un doctor de Camprodon, en Pau Monells Descamps, ajudava a visitar els malalts perquè una terrible passa "la grip espanyola" assolava als vilatans i el doctor Ramon Capell també havia caigut malalt. Només hi havia un metge en tota la població, el doctor Fernando Satorra que, col·lapsat per l'abast de l'epidèmia, es veia impotent per atendre tots els afectats. Amb aquesta anotació ens fem ressò de la primera empremta d'aquesta nissaga dels metges Monells a Sant Joan de les Abadesses. També sabem que a la primavera de l'any següent continuava exercint la medicina a la nostra vila.

Joan Monells i Gou

El Dr. Joan Monells era el fill del doctor Pau, el més gran d'aquesta nissaga i també va néixer a Camprodon, on treballava com a metge de primera instància.

El 16 de juny de 1924, s'instal·là a la nostra vila per exercir la seva professió, però no en va prendre la possessió com a titular fins al 28 de febrer del 26, quan ocupà definitivament aquella plaça que el mateix ajuntament de Sant Joan havia fet anunciar com a vacant al Butlletí Oficial de Girona. La provisió d'aquesta plaça va crear una veritable disputa entre els dos metges que aleshores exercien a la vila, en Joan Monells i en Ramon Capell, provocant el cessament d'aquest últim i la seva tornada cap a Barcelona.

La bona empremta deixada pel seu pare i la familiaritat del seu nom, ja que era conegut com el doctor Pau, van provocar que durant molts anys el continuessin

Metges de la comarca del Ripollès, el dia de la Festa de sant Cosme i sant Damià, 26 de setembre de 1934. D'esquerra a dreta, drets, els doctors Franch, Prat, Maideu, Pere Bonada, Rodà, Casany i Estela. Asseguts, els doctors Monells, Vaquer, Sau, Agustí, Bonada i Badia.

anomenant amb el mateix nom i encara hi ha vilatans que en parlen sense saber que en realitat es deia Joan.

Va exercir la seva pràctica de la medicina de manera simultània entre la nostra vila i la d'Ogassa fins a la seva mort, al 27 de maig de 1947.

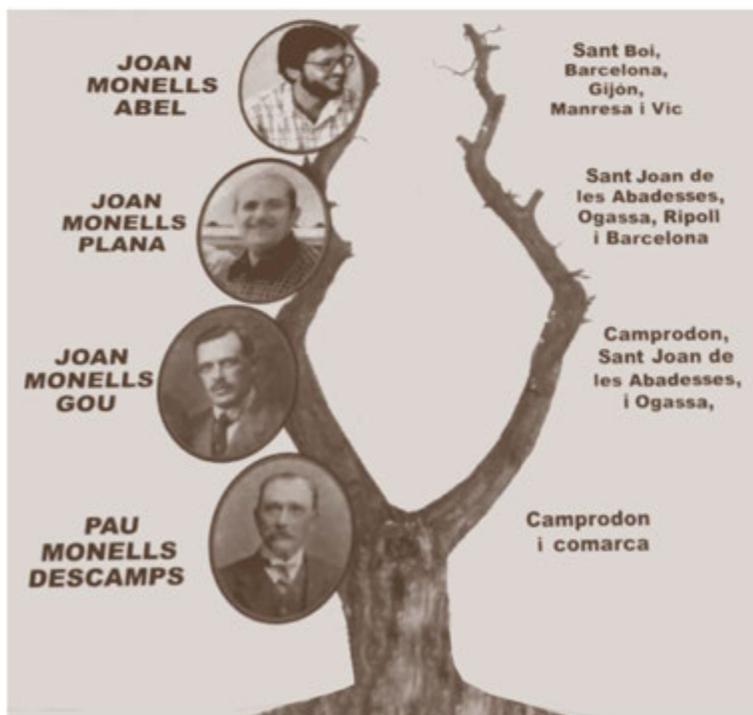
Joan Monells i Plana

Neix a Camprodon, el 20 de febrer de 1920. Fill i nét de metges, creix dins d'un entorn on les terminologies mèdiques eren el pa de cada dia. Mai no es va plantejar ser cap altra cosa, ja que de ben petit, sabia que, de gran, ell també seria metge.

Va començar la carrera de Medicina a la Facultat de Barcelona, però l'esclat de la Guerra Civil va interrompre els seus estudis en ser cridat al front. Amb només disset anys el van reclutar i va entrar a formar part de l'anomenada "quinta del biberó", les lleves republicanes del 1938 i el 1939. La confusió que es vivia en aquells últims dies de batalla al front, va provocar que se'l declarés com a una de les joves víctimes que la guerra s'havia cobrat, fins i tot varen enviar un comunicat de defunció a la seva família.

Sortosament tot va quedar en un fort ensurt.

Després de la guerra, la tornada a la normalitat no va resultar gens fàcil, perquè la mort prematura del pare va fer perillar la continuïtat dels seus estudis de medicina. Finalment, aconseguí el seu desig i ocupa una de les places com a metge interí a la veïna població d'Ogassa, el 18 de febrer de 1948 i a principis dels anys cinquanta ja exerceix com a metge rural a la nostra vila. Durant els primers anys, passava visita mèdica al seu domicili de la rambla del Caudillo, núm. 5, actual passeig del Comte Guifré i més tard va traslladar la seva consulta just a l'altra banda del mateix passeig, a la primera casa del carrer cobert, a Can Torra. Enamorat d'aquestes muntanyes que l'havien vist créixer i que només els estudis o l'infortuni de la guerra van aconseguir allunyar-l'en. Ara la seva vida transcorria a banda i

Els Monells formen una veritable nissaga de metges que inicien la pràctica de la seva professió a la nostra vila, a principis del segle XX. Arbre genealògic de la nissaga dels metges Monells (Arxiu família Monells-Abel).

banda d'aquest passeig, que passava i traspassava cada dia.

Als trenta-cinc anys es va casar amb la Maria Abel, natural d'Ogassa, amb qui va tenir dos fills, la Carme i en Joan. Ben aviat, el seu fill Joan començà a mostrar interès per la medicina i recull aquesta herència vocacional. Aquest fet el converteix en l'últim metge d'aquesta nissaga que ha exercit la seva professió de manera continuada durant més de cent anys a la nostra comarca, tot i que ell mai no va formar part dels metges rurals d'aquesta població.

L'ampliació de l'hospital de Campdevàrol va oferir l'oportunitat d'afegir noves especialitzacions del camp de la medicina i alguns metges de la comarca s'hi van incorporar, alternant la medicina rural amb l'especialitat o la cirurgia. El doctor Joan Monells Plana és un d'aquests metges i s'hi va integrar com a otorinolaringòleg.

A vegades, la vida a vila s'acabava fent petita i les diferents situacions quotidianes apuntaven cap a altres horitzons. L'any 1972 la família Monells va decidir fer un canvi i marxar a Barcelona, on el doctor Joan compaginarà la pràctica de la medicina amb les consultes a l'hospital de Campdevàrol que encara anava exercint.

A poc a poc va anar abandonant les seves assistències professionals a la nostra comarca i aquelles muntanyes que tant l'havien fascinat, es van fer cada vegada més llunyanes.

El 9 de setembre del 2004 va morir d'una insuficiència cardiorespiratòria.

El doctor Joan Monells i la seva esposa Maria Abel celebrant un acte social.

Fernando Gracia i Bartolomé

A partir dels anys cinquanta la nostra vila vivia la plenitud del seu desenvolupament industrial. L'arribada del tren n'afavoria el seu creixement i també el seu atractiu com a destí de lleure i salut, ja que les afeccions pulmonars continuaven fent estralls en la població i algunes famílies benestants d'entorns urbans, s'apropaven a les nostres terres per gaudir dels seus aires sans i dels bells paratges que les envoltaven.

Un jove metge vingut de terres aragoneses ja havia escollit la seva nova destinació.

Aquesta vegada era la petita població d'Ogassa, que en aquella època estava catalogada com de cinquena categoria. Una catalogació que sempre anava relacionada amb el nombre d'habitants i de possibles assegurats afiliats a la Seguretat Social. Segons fonts documentals de l'arxiu municipal d'Ogassa, el 22 de maig de 1952 presentà la seva acreditació com a metge titular, però no en prendrà autèntica possessió fins al 22 de maig de 1959.

El doctor Gracia va decidir instal·lar-se a la nostra vila, concretament en una de les torres del passeig de la Plana, on passava consulta mèdica. Aprofitant l'avinença que tenia amb els seus companys de professió, els metges, Enric Franch i Joan Monells, aquests decideixen traspassar-li una part dels seus afiliats a la

El doctor Fernando Gracia i la seva esposa Melita la dreta, amb un grup d'amics, Elena Sala, Enric Armengol i Clara Rodrigo

Casa i consulta del Dr. Fernando Gracia al passeig de la Plana.

Seguretat Social, amb la finalitat de poder atendre millor tota la població.

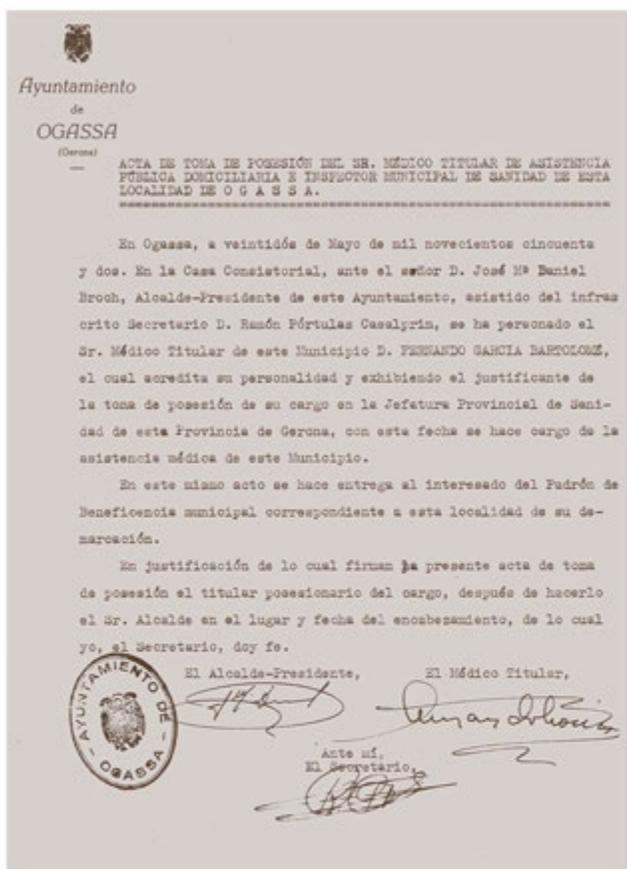
Era un home agosarat i també innovador. Ben aviat va instal·lar un aparell de raigs X a la seva consulta per poder millorar els dictàmens mèdics, sobretot els de les contusions provocades pels accidents, però als vilatans a vegades els costava acceptar tantes innovacions i van acabar creient que per culpa d'aquell aparell, al poble hi havia més enguixats que mai. També es va comprar una butaca d'allò més confortable i ben equipada per fer extraccions dentals, però a vegades, la força de l'anestèsia i la de les seves mans no

anaven prou ben compassades i tot plegat es va acabar convertint més en la possibilitat d'un servei que no pas en un fet.

El 1963 el Ministeri de Sanitat va decidir suprimir la plaça de metge rural a Ogassa, que va quedar annexionada a la de Sant Joan. Els metges de l'època, els doctors Franch i Monells, li continuaven oferint la possibilitat d'atendre els afiliats del poble, però la pèrdua de la titularitat oficial li va causar una profunda decepció i va marxar de la nostra vila.

L'any 1964 va prendre possessió com a nou titular de la població de Sant Just Desvern, una plaça que perdescuïts burocràtics mai no havia estat requalificada i encara constava com de cinquena categoria. Va ser en aquesta ciutat del Baix Llobregat on exercí com a metge de medicina general i també de pediatre, fins a la seva jubilació professional.

Acta de l'Ajuntament d'Ogassa, on es fa constar l'adjudicació de la plaça de metge titular al doctor Fernando Gracia Bartolomé. Ogassa, 22 de maig de 1952. (Arxiu Municipal d'Ogassa).

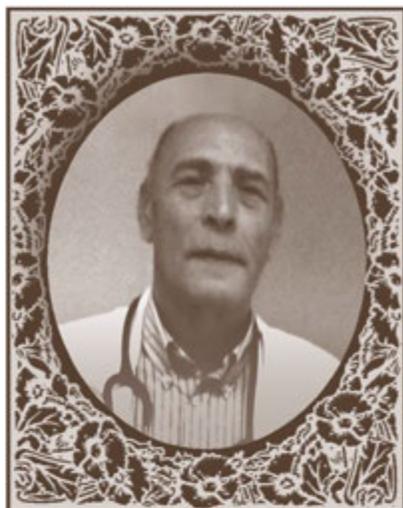

Els últims metges rurals de la vila

Alguns en diuen la veritable generació dels metges del "Seguro", gairebé tots ells abans havien passat pel brogit d'algun gran centre hospitalari i la idea d'ocupar una plaça en un lloc més tranquil els oferia la possibilitat d'allunyar-se d'aquella medicina massificada i anònima. La seva figura continuava essent reconeguda i respectada dins del nostre àmbit social. Ara ja no els calia demostrar que les seves pràctiques i dictàmens eren més efectius que els remeis naturals ancestrals, aquesta lluita ja feia temps que estava desterrada de la vila.

Els i les seves famílies es van integrar plenament dins de la nostra comunitat i van arribar a ser peces clau dins aquest taulell d'escacs on tots i cadascun de nosaltres hem anat movent fitxa dia rere dia.

Genís Casademont de Ametller

La plaça de metge titular que durant molts anys havia ocupat el doctor Enric Franch, a partir del mes d'agost de 1973, va ser propietat del doctor Genís Casademont de Ametller, un metge jove nascut l'any 1947 a Orriols, un municipi de l'Alt Empordà, que després de fer una estada a Sant Vicenç de Montalt i exercir la medicina com a internista de l'Hospital del Mar a Barcelona, on ajudava a assistir els parts, s'instal·là a Sant Joan amb la seva família.

Els seus inicis professionals a la ciutat li van obrir una visió diferent de com havia de transcórrer la vida del metge rural. El metge de capçalera no podia ser una figura aïllada que vetllava pels seus pacients dia i nit sense cap mena de treva. Creia que el cooperativisme entre els profes-

sionals de la medicina era bàsic per millorar l'atenció mèdica i per fer els diagnòstics i tractaments. Per això va proposar la creació d'un consultori municipal on s'aplegués tot el personal sanitari, abandonant així l'antic costum d'ubicar el consultori al mateix domicili. Va aprofitar les estructures de l'hospital municipal per habilitar-hi els consultoris destinats a les visites externes i va fer arranjat

El Dr. Genís Casademont i Emili Fraxanet (practicant).

aquell quiròfan que en el seu dia havia fet preparar el doctor Enric Franch per a les emergències. Fins i tot va aconseguir que, durant una bona temporada, a la porta de l'hospital, sempre hi hagués el testimoni latent d'una ambulància disposada a actuar ràpidament. Si els hospitals lluïssin estrelles al costat de la seva porta d'entrada, com els hotels, de ben segur que per primera vegada des de la seva construcció n'hauria lluït unes quantes.

El doctor Casademont va saber reconduir tota aquesta herència que qualificava al metge rural i li va donar una visió més actualitzada i innovadora. Va continuar incentivant la medicina d'empresa amb les revisions puntuals als treballadors de les fàbriques més importants de la vila i l'atenció cap als més grans, la geriatrica. Però, malgrat els avenços científics, encara hi havia una part d'aquesta herència dels seus avantpassats professionals que calia vetllar. El tifus i les febres de Malta continuaven fent emmalaltir els vilatans amb massa freqüència i calien mesures per eradicar-les del tot. El doctor Genís va elaborar un pla d'actuació amb els representants dels diferents cossos sanitaris: els farmacèutics i els veterinaris; per poder regularitzar i millorar el tractament de les aigües, sobretot les de les moltes fonts que brollen per aquests indrets i també elaborà un pla d'actuació per al control i sanejament de les vaques lleteres a tota la comarca. Així es va aconseguir controlar un gran nombre d'infeccions, però sovint les malalties són com les muntanyes, que quan arribes al cim t'adones que sempre n'hi ha una de més alta.

A finals del 2012 va deixar d'exercir com a metge titular, però després de tants anys d'afinitats compartides va tenir clar que la seva vida havia de continuar a Sant Joan.

Josep Granja i Pasqual

Josep Granja i Pasqual va néixer a Barcelona el 22 de desembre de 1942. Després de cursar els estudis a la Facultat de Medicina d'aquesta mateixa ciutat, va fer l'especialitat de cardiologia a l'Hospital del Mar.

Va arribar a la nostra vila el 14 de setembre de 1974 per ocupar la plaça que en el seu moment havia deixat vacant el doctor Joan Monells i durant uns anys va compartir la pràctica de la seva professió amb el doctor Genís Casademont.

Una de les moltes qualitats dels metges rurals, era la seva relació amb els vilatans, calia trobar la dosi exacta per ser prou propers i prou distants a la vegada. Aquest equilibri no sempre resultava fàcil, però el doctor Granja ho va

aconseguir. Potser ha estat el metge que ha desplegat més la faceta de les habilitats socials amb els seus pacients. Tenia un carisma especial i ben aviat es va integrar plenament en el dia a dia del poble. Fins i tot un dels nostres compositors de sardanes, en Narcís Oliveras, l'any 1977, li va dedicar una sardana amb el seu nom *El doctor Granja*.

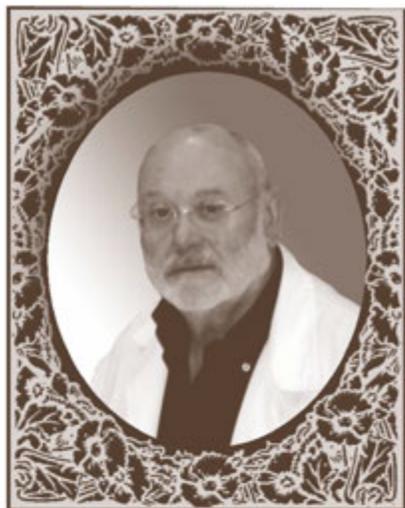
La seva arribada a Sant Joan va coincidir amb l'obertura de les pistes d'esquí de Vallter 2000. Ara, amb la nova estació a la nostra comarca, semblava que la pràctica d'aquest esport quedava més a l'abast i eren molts els qui combinaven les estones de lleure amb l'esquí. El doctor Granja va començar a aprendre a esquiar i la seva afecció era tan gran que molts encara el recorden passant la visita als domicilis, abans de cloure el dia, amb el vestit d'esquiador i el maletí de metge a la mà.

Eren moments de canvis socials i la nostra vila tampoc no en quedava exempta. Com a part integrant de la comunitat educativa —era pare de dues filles— estava preocupat per la seva escolarització i junt amb altres joves pares del poble van formar un col·lectiu disposat a trencar els esquemes preconcebuts. Volien una educació absolutament laica per als seus fills i van fer mans i mànigues per tornar a requalificar les escoles nacionals de Sant Joan.

Després d'una breu estada a l'Estartit, el 29 de febrer del 1980 ocupà una plaça com a metge de família a Olot, on exercirà fins dos anys abans de la seva mort, el 10 de setembre del 2010.

Com a la majoria de les professions, sobretot els metges, quan els diagnòstics són encertats es veuen recompensats amb la fidelitat dels seus pacients. De manera que molts santjoanins es desplaçaven fins a Olot on tenia la consulta particular per poder gaudir de les seves visites mèdiques, malgrat que ja no fos el seu metge de la Seguretat Social.

José Luis García i Fernández

Lluny de saber que un dia tancaria la darrera etapa d'aquests segles d'història dels metges de poble a Sant Joan, José Luis García Fernández nascut a Madrid al 19 de desembre del 1939, junt amb els seus pares, arribà a Barcelona quan tenia nou anys.

Després de cursar la carrera de Medicina a la Universitat de Barcelona, va estar exercint la seva professió com a metge d'urgències a l'ambulatori d'Igualada durant dos anys. Treballar a urgències sempre és un repte perquè a part de ser un bon metge, cal tenir altres competències com sang freda i una ràpida intuïció. Ara, quan pensem en els metges d'urgències, tots visualitzem aquelles ambulàncies de colors ataronjats amb tota mena d'equipaments medicalitzats que són autèntics petits hospitals amb rodes. Però a finals dels anys

seixanta, els metges que atendien aquests serveis ho feien en unes condicions absolutament diferents. Anaven amb una furgoneta blanca, conduïda per un xofer que moltes vegades ni tan sols era de la professió, i el seu únic equipament era el maletí de metge, que només portava un aparell per mesurar la pressió, algun calmant per pal·liar el dolor i poca cosa més.

El Dr. García fent broma amb l'equip de la unitat d'urgències de l'Hospital del Mar de Barcelona, a principis dels anys setanta.

A principis dels anys 70 entra en funcionament el Servei d'Urgències de l'Hospital del Mar de Barcelona, on el doctor García exercirà com a metge de medicina interna sense deixar mai les unitats de les urgències continuades, aquelles que impliquen un seguiment exhaustiu del pacient després d'un ingrés sobtat. El seu pas per aquestes unitats va tenir un bateig de foc, perquè durant l'estiu de 1971 es va produir un brot de còlera a l'Estat espanyol i tots els afectats de Catalunya van ser traslladats a l'Hospital del Mar. En plena dictadura els protocols sanitaris eren precaris i encara més quan es tractava d'una emergència mèdica d'aquestes característiques. Especialment les mesures preventives per al personal mèdic que eren les més perjudicades. Davant del dubte i la improvisació, el lleixiu, el desinfectant d'ús domèstic, es va convertir en el antibacterià més efectiu per combatre el brot. El règim, per no alarmar la població, qualificava la malaltia com una: "diarrea estival".

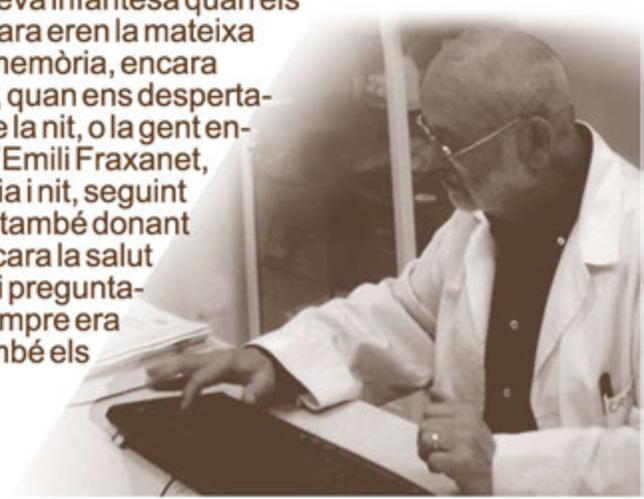
Ser metge de trinxera en un gran hospital proporciona un bon bagatge per als coneixements mèdics, però representa també un gran desgast físic i emocional. El doctor García va haver d'aturar aquell ritme frenètic de feina i com a bon professional va intuir que la seva salut li passaria factura si no optava per un canvi d'escenari més tranquil. Fugir del brogit de la ciutat era la millor opció i ben mirat, als pobles, les urgències sempre acostumen a ser més dosificades.

La seva primera opció va ser la Cerdanya però els atzars de la vida el van portar a la nostra vila i l'any 1980 va prendre possessió d'una de les places vacants que fins aleshores estava ocupada, de manera provisional, per un jove metge fill de Sant Joan, en Ramon Serrat, que en aquells moments s'estava preparant per a la seva veritable vocació, la cardiologia.

El doctor García compartirà durant molts anys la pràctica de la seva professió a Sant Joan amb el doctor Genís Casademont. Junts van emprendre l'última etapa d'aquesta figura del metge rural i junts van veure com la modernitat i les noves tecnologies anaven capgirant les seves praxis. Potser els nous canvis els van fer guanyar qualitat de vida, horaris i infermeres que els facilitaven les tasques burocràtiques, però també són conscients que amb ells es tanca una de les figures més emblemàtiques de la vila.

Amb l'obertura del nou Consultori Municipal de Sant Joan, la figura del metge de poble que tots coneixíem, va passar a formar part de la història. Els avenços tècnics dels temps moderns ens han allargat la vida, però hem perdut aquell referent que, sense prendre notes ni llegir-se l'història, ens coneixia els nostres mals i les nostres dèries.

El cervell ens guarda tots els records i a mesura que ens anem fent grans, alguns cauen a la letargia mentre altres romanen ben vius com si el passat fos ahir. Agraïxo molt que m'hagin donat l'oportunitat d'escriure aquest monogràfic, perquè d'alguna manera he pogut retornar a la meua infantesa quan els metges i practicants, pel meu record, encara eren la mateixa professió i per a mi el pa de cada dia. A la memòria, encara guardo el so del timbre, a la porta de casa, quan ens despertava sobtadament a hores intempestives de la nit, o la gent entrant i sortint de la consulta. El meu pare, l'Emili Fraxanet, anava al mateix pas dels metges rurals, dia i nit, seguint de ben a prop el guariment dels pacients i també donant el consol quan calia. Fins fa poc, quan encara la salut li permetia anar als enterraments, sovint li preguntava si eren molt amics i la seva resposta sempre era la mateixa: «Si els hem cuidat en vida, també els hem d'acompanyar fins al final».

Abreviatures

- AB-AMSJA / Arxiu Blanxart-Arxiu del Monestir de Sant Joan de les Abadesses.
AHMSJA / Arxiu Històric Municipal de Sant Joan de les Abadesses.
AMSJA / Arxiu del Monestir de Sant Joan de les Abadesses.
MHM / Museu d'Història de la Medicina de Catalunya (Terrassa).
S.J.A. / Sant Joan de les Abadesses.

Fonts documentals

Calbet, Josep M., Montañà, Daniel (2001) *Metges i farmacèutics catalanistes (1880-1906)*. Barcelona: Edicions Cossetània.

Calbet, Josep M., Corbella, Jacint (1981-1983). *Diccionari biogràfic de metges catalans*. Barcelona: Universitat de Barcelona

Escudé, Manuel, Calbet, Josep M. (1993) "Alguns metges del Ripollès" Gimbernat: *Revista catalana d'història de la medicina i de la ciència*, 20. Doi:<http://www.raco.cat/index.php/gimbernat/article/viewFile/44249/54>.

Ferrer i Godoy, Joan (2013). "Actes i resolucions. Sant Joan de les Abadesses en època moderna". 1630-1859. Barcelona: Fundació Noguera.

Miret Monsó, Josep (1993) "L'exili dels metges catalans després de la Guerra Civil". Gimbernat: *Revista catalana d'història de la medicina i de la ciència*. 20, 213-260. Doi:www.raco.cat/index.php/Gimbernat/article/download/44259/542

Morell, Cati (desembre, 2010) "Metges de poble". Revista *Presència*, Girona. 2013. Doi: <http://periferics.cat/category/articles/page/24>

Pujiula, Jordi (maig-juny 2000) "Dels metges de capçalera als grans centres hospitalaris". Revista de Girona. 200, 117-130.

Torrasi Salles, Joaquín (1993). "Aspectos sanitarios de los archivos parroquiales del arciprestazgo de Sant Joan de les Abadesses durant los siglos XVI, XVII y XVIII". Barcelona: Universitat de Barcelona.

Boletín mensual del Colegio de Médicos de la provincia de Gerona. Año VIII Número 4 Número - 1903. Abril 1.

La Montanya: Setmanari d'avisos y notícies, defensor de Camprodon y sa comarca (1914-1923) Doi: LA MONTANYA19230218 - Arxiu Comarcal del Ripollès [www.arxiucomarcalderipoll.org/.../camprodon/...](http://www.arxiucomarcalderipoll.org/.../camprodon/)

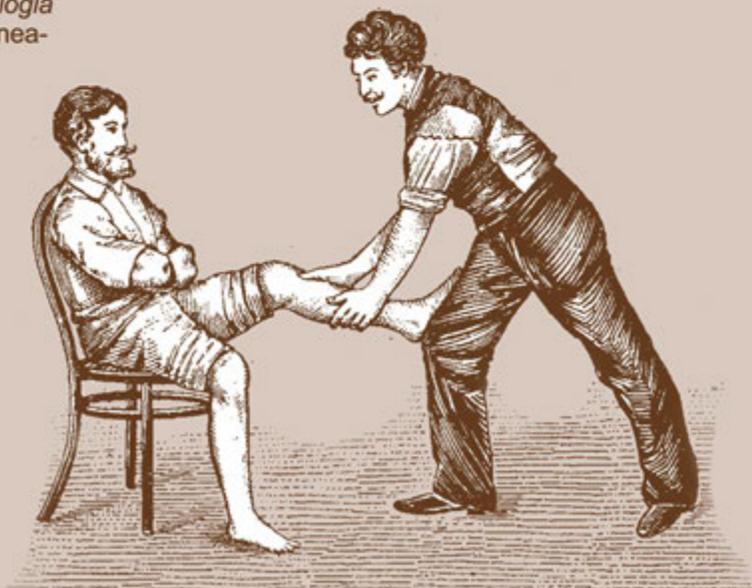
Antem, J.M. (2007). *La Genealogia d'Antem-Bardera*. <http://www.genealogia-antembardera.net/Antem1.htm>

Fons Arxiu Històric Municipal- Ajuntament Sant Joan de les Abadesses.

Fons Arxiu Monestir de Sant Joan de les Abadesses.

Museu de la Història de la Medicina de Catalunya (Terrassa).

Museu d'Història de Sant Feliu de Guíxols.
Espai del metge i la salut rural.

Actes litúrgics

Des del dia 5 fins al dia 12 de setembre

Novena al Santíssim Misteri
19.10 h Rés del Rosari
19.30 h Missa i cant dels goigs

Dissabte, 12 de setembre

14.00 h Repicament general de campanes
20.00 h Missa de vigília

Diumenge, 13 de setembre

SOLEMNITAT DELS SANTÍSSIM MISTERI
10.30 h Ofici Solemne. A l'ofertori es ballaran uns compassos del Ball dels Pa-bordes. Presidirà l'eucaristia Mn. Joan Mir i Tubau, Rector de Viladrau i Seva, Delegat episcopal per a la Pastoral de la salut, professor de Bioètica a la Universitat de Vic.

Acabada la Missa es farà l'exposició de la Sagrada Eucaristia al front del Crist. La Sagrada Forma podrà ser adorada pels fidels durant tot el dia.

20.00 h Solemne Vetlla al Santíssim Misteri

Benedicció eucarística i cant dels goigs (El Monestir restarà tancat de les quatre a les sis de la tarda).

Dilluns, 14 de setembre

11.00 h Missa de la Mare de Déu, Santa Maria la Blanca

Dimarts, 15 de setembre

10.30 h Missa pels difunts de la parròquia que han mort al llarg de l'any

Festes populars

Dissabte, 5 de setembre

18.00 h A la sala Abat Arnau de Vilalba, PRESENTACIÓ DEL MONOGRÀFIC de la Festa Major de Sant Joan de les Abadesses: ELS METGES DE LA VILA: QUAN PERDIEM EL DELIT amb textos de Maria Rosa Fraxanet Sala.

Dijous, 10 de setembre

23.00 h Al pavelló municipal, SORTEIG DE LES LLOTGES amb el xou d'EUMELIO.

24.00 h A l'escorxador, DISCO-MÒBIL. Organitza: Protecció Civil Sant Joan de les Abadesses

Divendres, 11 de setembre

11.30 h Al claustre del Monestir, OFRENA FLORAL A LA CORONA DEL COMTE GUIFRÉ, fundador del Monestir de Sant Joan de les Abadesses i de la dinastia nacional catalana

12.00 h Al Camp Municipal d'Esports, PARTIT DE FUTBOL AMISTÓS DE VETERANS: CE ABADESSENC - FTERRASSA

18.00 h Al Camp Municipal d'Esports, PARTIT DE FUTBOL AMISTÓS: ATLÈTIC ABADESSENC - CFRIPOLLB

22.30 h Al Teatre Centre, representació de l'espectacle TOP MODEL, de Cia. Per versions, dirigida i protagonitzada per Pep Cruz, en coproducció amb Dagoll Dagom Petit Format. Organitza: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses

23.30 h Correfoc amb LES DIABLADESSES DE SANT JOAN acompanyats de BÀTUTAGA. Organitza: Diables de Sant Joan - Diablaresses. Col·labora: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses

24.00 h A la plaça Major, ENTREVOLTES

2015 amb els concerts dels grups: MONDO LOCO, ITACA BAND i ATZEMBLA. Organitza: Jovent Actiu Santjoaní (JAS). Col·labora: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses

Dissabte, 12 de setembre

08.30 h Al passeig Comte Guifré, PANXUS FORTUS. Bicicletada de pes per a persones de més de 90 quilos. Les persones que pesin menys, cal que portin una mobilla.

A les 8 h, es procedirà a pesar els participants. Organitza: Grup Bicicleta de Muntanya (GBM). Col·labora: UE Sant Joan - Comissió de Festes - Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses - Cervesa Minera

De 10 a 14 h Al Ecomuseu El Molí Petit, JORNADA DE PORTES OBERTES. Entrada gratuïta. Organitza: CEA-Ait Ter

D'11 a 13 h Al Ecomuseu El Molí Petit, ELS BOSCOS DELS OCELLS. PROJECTE NIUS. Presentació del projecte i taller de caixes de niu. Activitat gratuïta. Organitza: CEA-Ait Ter

10.00 h Al Camp Municipal d'Esports, PARTIT DE FUTBOL AMISTÓS DE BENJAMINS: CE ABADESSENC - RIBETANACF.

10.00 h Al Camp Municipal d'Esports, PARTIT DE FUTBOL AMISTÓS DE PRE-BENJAMINS NEGRES: CE ABADESSENC - RIBETANACF.

11.00 h Al Camp Municipal d'Esports, PARTIT DE FUTBOL AMISTÓS DE PRE-BENJAMINS BLANCS: CE ABADESSENC - CP SANTJOANENC.

11.00 h Al Camp Municipal d'Esports, PARTIT DE FUTBOL AMISTÓS D'ALEVINS: CE ABADESSENC - UETONA.

11.00 h Al Palau de l'Abadia, inauguració de la XIXa EXPOSICIÓ DE BONSAIS LO-

CALS I COMARCALS. Organitza: Bonsai Associació Santjoanina Col·labora: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses, Assessoria Vallis i Baldrich i Bartrina-Carbó Associats.

12.00 h Al vestíbul de l'Ajuntament, inauguració de l'exposició de fotografia QUATRE DÉCADES DE L'AGRUPACIÓ SARDANISTA DE SANT JOAN. Organitza: Agrupació Sardanista de Sant Joan de les Abadesses. Col·labora: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses.

15.00 h Al camp de La Cotolla, TIRADA SOCIAL AL PLAT. Organitza: Societat de Caça El Pirineu. Col·labora: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses

16.00 h Al Camp Municipal d'Esports, PARTIT DE FUTBOL DE PRIMERA CATALANA: CE ABADESSENC - UETONA.

16.00 h A la plaça de l'Estació, TROBADA DE GEGANTS. Els gegants de Sant Joan, la Isaura i en Gentil, faran la cercavila fins a la plaça Major, acompanyats dels gegants i de les colles geganteres convidades: Vall de Banyà, Poble Nou (Manresa), Masquefa, Les Planes d'Hostoles, Espolla, Campdevànol, Argelès-sur-Mer, Llavaneres, Caldes d'Estrac, La Concòrdia (Sabadell), Sant Pere de Torelló i Vilallonga de Ter. Recorregut: Plaça de l'Estació, passeig de l'Estació, Pont Vell, carrers Berenguer Arnau, Ramon d'Urg, plaça Pompeu Fabra, Fundació Emma, carretera de Camprodon, carrer Pere Rovira, plaça Torres i Bages, passeig Comte Guifré, carrers Major, Tints, Jussà, Jurista Corriols i plaça Major. Organitza: Geganters de Sant Joan. Col·labora: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses.

18.00 h A la plaça Major, ANIMACIÓ INFANTIL, DISCOBABY I ESCUMA

18.00 h Al Camp Municipal d'Esports, PARTIT DE FUTBOL AMISTÓS DE JUVENILS: CE ABADESSENC - CFTORELLÓ.

21.30 h S'iniciarà el PASSANT DE FESTA MAJOR a la Fundació Emma, continuarà pels carrers Ramon d'Urg, plaça Anselm Clavé, Sant Pol, Comella, Major, plaça Major, Ferrer i Olzina, plaça Abadessa Emma, plaça de l'Abadia i claustre del Monestir, des d'on es podran escoltar les TRADICIONALS SERENATES. LA COBLA JOVENÍVOLA DE SABADELL interpretarà les serenates: *El Campanar del Monestir* de Narcís Oliveras, Toc de Festa Major de Ramon Oliveras Dansa santjoanina de M. Teresa Monclús i Serenata dels tres Estels de Ferran Carballido. Seguidament, i acompanyats de la cobla, es continuarà el passant pels carrers Bisbe Soler, Sant Miquel, Abat Isalguer, Tints, Major i plaça Major.

A continuació, a la plaça Major, AUDICIÓ DE SARDANES amb la COBLA JOVENÍVOLA DE SABADELL.

24.00 h Al pavelló municipal, CONCERT a càrrec d'ELS AMICS DE LES ARTS. A continuació, BALL amb LABANDAPUIGIJDGT.

Diuenge, 13 de setembre

10.00 h A la plaça Major, les autoritats precedides pels gegants i la cobla LA FLAMA DE FARNERS s'encaminaran cap al Monestir per a assistir a l'Ofici Solemne. Durant l'ofici, la tenora tocarà un pas del Ball dels Pabor-des.

11.45 h A la plaça Major, la cobla LA FLAMA DE FARNERS interpretarà la SARDANA D'HONOR Recordant Sant Joan de Lluís Buscarons dedicada a JOSEP SOLER i VIDAL.

12.30 h Al passeig Comte Guifré, SARDANES amb la cobla LA FLAMA DE FARNERS.

16.00 h Des de la plaça Major, els Pabor-des acompanyats del delegat de l'autoritat i precedits per la cobla, aniran a buscar les Pabordesses als seus respectius domicilis i s'adreçaran a la plaça Major.

17.00 h A la plaça Major, BALL DELS PABORDES amb la cobla LA FLAMA DE FARNERS. El Ball dels Pabor-des, des del 2010, està inclòs en el Catàleg del Patrimoni Festiu de Catalunya com a Element Festiu Patrimonial d'Interès Nacional. Presidirà el Ball dels Pabor-des l'Hble. Sr. Ferran Mascarell i Canalda, Conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya. Les parelles balladores d'enguany són: Martí López - Anna Fageda / Guillem Domènech - Gisel·la Sola / Lluís Ibañez - Esther Rovira / Eudald Jordà - Alba López.

18.00 h Al passeig Comte Guifré, AUDICIÓ DE SARDANES amb la cobla VILA D'OLESA i la cobla LA FLAMA DE FARNERS.

21.00 h A la plaça Major, IV COMBAT DE CANT IMPROVISAT DE CORRANDES, GARROTINS, NYACRES... Hi haurà servei d'entrepans. Organitza: CUP Sant Joan de les Abadesses.

22.30 h Al pavelló municipal, BALL amb NOTES D'OR, ORQUESTRA VENUS I MONDJ.

Dilluns, 14 de setembre

09.00 h Al camp de La Cotolla TIRADA SO-

CIALAL PLAT. Esmorzar per a tothom. Organitza: Societat de Caça El Pirineu

11.00 h A la Fundació Emma, CONCERT a càrrec del grup AMICS DE LA CANÇÓ. Organitza: Fundació Emma

12.00 h A l'avinguda Comte Guifré, carrer Ramon d'Urg i plaça Anselm Clavé, SARDANES amb la cobla MONTGRINS.

13.00 h Al'església de Sant Pol, CONCERT DE SARDANES I MÚSICA DE COBLA amb la cobla MONTGRINS.

16.30 h Al pavelló municipal, CONCERT DE FESTA MAJOR, a càrrec de l'orquestra MONTGRINS.

18.00 h Al passeig Comte Guifré, AUDICIÓ DE SARDANES amb la cobla CIUTAT DE GIRONA.

21.30 h Des de la plaça Major, els Pabor-des acompanyats del delegat de l'autoritat i precedits per la cobla, aniran a buscar les Pabordesses als seus respectius domicilis i s'adreçaran a la plaça Major.

22.30 h A la plaça Major, BALL DELS PABORDES amb la cobla MONTGRINS. Tot seguit, la sardana 50è Aniversari del Ball dels Pabor-des de Martirià Font. A continuació, a la sala de Plens de l'Ajuntament, acte de reconeixement a Jordi Tallant pels 25 anys de dedicació al Ball dels Pabor-des com a Paborde Major.

22.30 h Al pavelló municipal, BALL amb JOAN ALTARRIBA i les orquestres MONTGRINS I MONTECARLO.

A les cinc de la matinada, pels principals carrers de la vila, DIANA FLORE JADA amb els LAIETANS. Tot seguit, també al pavelló, BALL DEL PIJAMA amb l'orquestra MONTECARLO. Xocolata i coca per a tothom.

Dimarts, 15 de setembre

11.00 h A la plaça Major, plaça de l'Abadia, avinguda Comte Guifré, plaça de l'Escultor Pujol, carrer Ramon d'Urg i plaça Pompeu Fabra, AUDICIÓ DE SARDANES amb la cobla LAPRINCIPAL D'OT.

14.00 h A la Font del Covilar, DINAR POPULAR. Menú: Amanida de fruits secs, canelons, rodó de vedella, postres, pa, vi i aigua. Hi haurà inflables per als més menuts.

17.00 h A la Font del Covilar, SARDANES amb la cobla PRINCIPAL D'OT.

18.00 h Davant del Camp Municipal d'Esports, concentració dels participants a la bogeria i FESTA DEL ESCUMA.

19.00 h Al Camp Municipal d'Esports, inici de la BOGERIA. Recorregut: carrers Ramon d'Urg, Sant Pol, Beat Miró, Major, Tints, Jussà, Corriols, Noble Gironella, Parassols i Pi, Mestre Jaume Nunó, plaça Abadessa Emma, Sant Miquel, Abat Isalguer, Tints, Major i plaça Major.

Després de la bogeria, a la plaça Major, SARDANALLARGA amb la cobla PRINCIPAL D'OT.

21.30 h Al Pont Vell, FOCS ARTIFICIALS a càrrec de Piròtecnia Sant Roc.

Exposicions

Fil de la nit de Frederic Amat

Horari: De 10 a 14 h i de 16 a 19 h
Espai Art'Abadia

Organitza: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses

XIX Exposició de Bonsais locals i comarcals

Palau Abadia
Inauguració: Dissabte, 12 de setembre, a les 11 h

Horari: Del 12 al 14 de setembre
D'11 a 14 h i de 17 a 20 h

Organitza: Bonsai Associació Santjoanina. Col·labora: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses

Quatre dècades de l'Agrupació Sardanista de Sant Joan

Del 26 d'agost al 16 de setembre
Vestíbul de l'Ajuntament

Organitza: Agrupació Sardanista de Sant Joan de les Abadesses Col·labora: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses

Festa d'agermanament San Luis Potosí i Sant Joan de les Abadesses

El Grito

19 de setembre de 2015. A partir de les 10 h a la plaça Major PARADES ARTESANES de productes mexicans. 11 h al Camp Municipal d'Esports, PARTIT AMISTIÓS DE FUTBOL entre mexicans i santjoanins. 11 h a la plaça Major, TALLER INFANTIL DE BALL MEXICÀ JARABE TAPATIO. D'11 a 14 h CONCURS INFANTIL DE DIBUIX ÉSTE ES MI MEXICO. 12.30 h al vestíbul de l'Ajuntament, exposició fotogràfica ELS FANTASMES DE COMALA de Anna Galí. A continuació, a la Sala de Plens de l'Ajuntament, conferència sobre la novel·la Pedro Páramo de l'escriptor mexicà Juan Rulfo. 16.30 h a la plaça Major, TRENCA-MENT DE PINYATES. 17.30 h MEXICO ES COLOR, a càrrec del ballet folklòric MEXICO BAILA. 19 h Celebració del 35è Aniversari de l'agermanament a càrrec de la Sra. Norma Ang. Cònsol Encarregada del Consolat General de Mèxic a Barcelona. EL GRITO. HIMN NACIONAL DE MÈXIC amb l'acompanyament de la Coral del Casal Jaume Nunó i SARDANA Un santjoaní a Mèxic del Sr. Ramon Oliveras. 19.30 h MARIACHI IMPERIAL BALLETT MEXICO BAILA. Totes les activitats són gratuïtes.

Organitza: Ajuntament de Sant Joan de les Abadesses Col·labora: Consolat General de Mèxic a Barcelona, Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, Diputació de Girona i Consell Comarcal del Ripollès. Amb el suport de Casa Amèrica Catalunya, MexCati Coronita.

SEGUEIX I COMENTA TOTA LA FESTA MAJOR DE SANT JOAN AL TWITTER I PARTICIPA AL CONCURS D'INSTAGRAM AMB L'ETIQUETA

#FMSTJoanAb

